

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

“Vi blir kvinnornas livlina”

- En kvalitativ studie om coronapandemins påverkan på kvinnojourens arbete

Författare: Alicia Hillman och Cayenne Westholm

Kandidatuppsats: SOCK08, 15 hp

Vårterminen 2021

Handledare: Anders Hylmö

Abstrakt

Författare: Alicia Hillman och Cayenne Westholm

Titel: "Vi blir kvinnornas livlina"- En kvalitativ studie om coronapandemins påverkan på kvinnojourens arbete

Kandidatuppsats: SOCK08, 15 hp

Handledare: Anders Hylmö

Sociologiska institutionen, vårterminen 2021

Kvinnojoursarbete och mäns våld mot kvinnor är två välstuderade ämnen i tidigare forskning. Målet med denna studie är dock att fylla den forskningslucka som existerar i relationen mellan dessa ämnen under den pågående coronapandemin. Syftet med denna uppsats är därför att tillföra ytterligare kunskap i form av att undersöka hur coronapandemin påverkat kvinnojourens arbete och se hur denna förändring påverkat våldsutsatta kvinnor. Uppsatsen baseras på kvalitativa intervjuer med åtta kvinnojoursanställda i Sverige och utifrån tematisk analysmetod ligger tyngdpunkten på deras upplevelser och erfarenheter. Utifrån studiens teoretiska ramverk; den transteoretiska modellen och interventionsteorin, har intervjumaterialet kunnat analyseras och diskuteras. Sammanfattningsvis resulterade analysen i tre övergripande teman: *möjligheten att erbjuda stöd*, *möjligheten att förmedla information* och *interna organisatoriska förändringar*. I dessa teman identifierades sedan olika subteman: ökat antal stödsökande och våldets utformning, stödlinjer, skyddat boende, intern omorganisering och volontärverksamhet. I relation till frågeställningarna visar studien att kvinnojourens arbete har förändrats då mängden stödsökande har ökat och inneburit organisatorisk anpassning genom att kvinnojourerna både utvecklat befintliga och vidtagit nya åtgärder. Studien visar även att våldsutsatta kvinnor har påverkats av coronapandemin och till viss grad av kvinnojourens förändrade arbetssätt. Utifrån jouranställdas perspektiv kan det konstateras att kvinnojourens anpassningar har varit nödvändiga för de våldsutsatta kvinnorna under coronapandemin.

Nyckelord: Kvinnojourer, Mäns våld mot kvinnor, Våldsutsatta kvinnor, Covid-19, Förändringsarbete.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar	2
1.2 Avgränsningar.....	2
1.3 Disposition	3
2. Bakgrund och tidigare forskning:.....	4
2.1 Kvinnojourernas historia och nutid i Sverige	4
2.2 Mäns våld mot kvinnor	5
2.3 Kvinnojoursarbete.....	6
3. Begrepp och teori	7
3.1 Mäns våld mot kvinnor	7
3.2 Transteoretiska modellen	8
3.3 Interventionsteorin	9
4. Metod.....	10
4.1 Urval	10
4.2 Tillvägagångssätt	12
4.3 Analysmetod	13
4.4 Etiska överväganden	14
5. Analys.....	15
5. 1 Möjligheten att erbjuda stöd	15
5.1.1 Ökat antal stödsökande och våldets utformning	16
5.1.2 Stödlinjer	17
5.1.3 Skyddat boende	22
5.2 Möjligheten att förmedla information.....	26
5.3 Interna organisatoriska förändringar.....	30
5.3.1 Intern omorganisering	30
5.3.2 Volontärverksamhet	33
6. Avslutande diskussion	34
6.1 Slutsatser	34
6.2 Fortsatt forskning.....	37
7. Källförteckning	38
8. Bilagor	42
8.1 Bilaga 1 – Informationsbrev	42
8.2 Bilaga 2 - Intervjuguide pilotintervju	45
8.3 Bilaga 3 – Intervjuguide	47

1. Inledning

Sedan våren 2020 har vi levt under en pandemi, orsakat av viruset Covid-19. Pandemin har bidragit till en ökad isolering och därigenom väckt diskussion kring det ökade våldsutövandet, mer specifikt mäns våld mot kvinnor. I början av år 2021 släppte Brå, *Brottsförebyggande Rådet*, sin årliga preliminära rapport över förra årets anmälda brott uppställt i diagram som redovisar för den brottslighet som anmälts under året. Gällande andelen anmälda misshandelsbrott visar Brås rapport (2021) hur misshandelsstatistiken ökat från tidigare år. En av dessa brottsrubriceringar rör våld i nära relationer. Under år 2020 sjönk anmälningarna gällande misshandel mot män med 4%, medan anmälningsstatistiken gällande kvinnor som offer ökade med 3%. Av de anmälda misshandelsbrotten mot kvinnor utgjorde cirka 80% våld av en närstående gärningsperson. Anmälningarna om misshandel mot kvinnor i partnerrelationer ökade med 72% under samma år (Brå 2021). Denna ökning har givit upphov till flera diskussioner och debatter i media, speciellt i samband med nyhetsrapporteringen om att fem kvinnor blivit mördade inom tre veckor, där samtliga misstänkta gärningspersoner är män. De flesta misstänkta gärningsmännen hade även en relation till den mördade kvinnan (Svenska Dagbladet 2021).

Enligt NCK, *Nationellt Centrum för Kvinnofrid*, vilka hänvisar till Brå (2009), benämns våld i nära relation som alla typer av våldshandlingar utförda av en person med stark anknytning till offret. Inom socialt arbete beskrivs våld i nära relation som ett *samhällsproblem* och ett brott där kvinnor och barn oftast är offer och män oftast är gärningspersoner. Fenomenet beskrivs ofta som ett mönster av våldsamma handlingar i olika allvarsgrader (Socialstyrelsen 2019) och delas upp i psykiskt, fysiskt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt våld (Roks 2021a). Samhällsproblemet behöver bekämpas med många hjälpanse instanser och inom detta arbete spelar kvinnojourer en stor roll. Enligt Roks, *Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige*, kan kvinnojourerna med hjälp av sitt idéburna arbete erbjuda stöd i form av bland annat skyddat boende, samtal och rådgivning (Roks 2021b).

Coronapandemin har begränsat vårt sociala liv avsevärt och bidragit till ett ökat hemmasittande för majoriteten av befolkningen. Samhällets restriktioner påverkar befolkningens mående och bidrar till en ökad isolering (Krisinformation 2021). Ett minskat socialt liv kan innebära en risk då en våldsam miljö i hemmet kan bli omöjlig att undvika på grund av en konstant isolering. Att

våldet har ökat med anledning av pandemin bekräftas av nysläppt statistik från Unizon (2021a) som visar på ett ökat tryck på deras jourer. Antalet stödkontakter på kvinnojourerna har ökat med över 30 000 kontakter från år 2019 och cirka 90% av den totala andelen sökande var kvinnor. De främsta söker stöd gällande fysiskt och psykiskt våld, och frågor om vårdnad, boende och umgänge.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

I linje med att andelen anmälda misshandelsbrott inom partnerrelationer har ökat under år 2020, är kvinnojourernas arbete högst relevant att studera närmare för att se hur denna anmälningsökning har gett avtryck på kvinnojourernas arbete. Mäns våld mot kvinnor liksom kvinnojourerna som organisation, är ett välstuderat område inom forskningen. Dock utgår vår studie från en ny infallsvinkel på ämnet då vi studerar effekterna av coronapandemin. Studiens syfte är därmed att undersöka hur coronapandemin påverkat och inneburit anpassning för kvinnojourers arbete, samt hur detta i sin tur påverkat våldsutsatta kvinnor. Studien utgår från två formulerade frågeställningar:

1. På vilka sätt har coronapandemin inneburit anpassning och förändring för kvinnojourens arbete?
2. Hur påverkas våldsutsatta kvinnor av kvinnojourens förändrade arbetssätt?

Förhoppningen är att studien kan bidra med ny kunskap genom att undersöka jouranställdas åsikter och tankar, samt kunna förbereda organisationerna för liknande situationer i framtiden. En djupare förståelse för pandemins påverkan på kvinnojourer och dess konsekvenser kan även bidra till utformningen av framtidens arbete mot mäns våld mot kvinnor.

1.2 Avgränsningar

En första avgränsning är att enbart undersöka mäns våld mot kvinnliga offer. Detta val grundas i skillnaden i anmälningsstatistiken mellan manliga och kvinnliga offer för partnervåld. Brås rapport (2014) över brott i nära relationer, vilken är en del av deras årliga Nationella trygghetsundersökning, berättar att var fjärde kvinna, respektive var sjätte man, någon gång under deras liv utsätts för våld i nära relation. Brås rapport baseras på siffror från 2012 där fördelningen

av anmälda våldsbrott i partnerrelationer är förhållandevis jämnt mellan kvinnor och män (7,0% respektive 6,7%) men Brå menar att våldet mot kvinnor är grövre. Således beskriver rapporten hur kvinnor allt oftare behöver söka sjukvård för sina skador orsakat av våldet och därigenom att kvinnor oftare är i större behov av stödinsatser. Unizon (2021a) uppger även att 90% av deras stödsökande under år 2020 var kvinnor. Roks (2021b) tydliggör på sin hemsida att deras kvinnojourer enbart är tillägnade för kvinnor, tjejer och barn. Av denna anledning ser vi att kvinnojourerna kan bidra med omfattande berättelser om kvinnors utsatthet, snarare än manlig utsatthet.

En andra avgränsning som gjorts är att enbart undersöka arbetet på kvinnojourer arbetande för organisationerna Unizon eller Roks. Dessa är Sveriges två äldsta riksförbund och spelar stora roller i opinionsbildningen kring mäns våld mot kvinnor (NCK 2021). Tillsammans omfattar organisationerna över 200 olika icke vinstdrivande kvinno- och tjejjourer runt om i Sverige och spelar därigenom en stor roll i det erbjudna stödet för kvinnor och barn med nuvarande eller tidigare utsatthet för samtliga typer av våld. Roks och Unizon arbetar kontinuerligt för att lyfta problematiken med mäns våld mot kvinnor på nationell nivå och bidrar på så sätt i arbetet för att främja jämställdhet inom våldsdebatten. För att kunna få djupare förståelse i Sveriges två kvinnojoursorganisationer Unizon och Roks har vi medvetet valt bort fristående jourer.

1.3 Disposition

Studien kommer delas upp i bakgrund och tidigare forskning, begrepp och teori, metod, analys och diskussion. Nedan följer vår bakgrund och tidigare forskning (2), där kvinnojoursrörelsen gestaltas, följt av fyra tidigare studier som ger en inblick i det befintliga forskningsläget om mäns våld mot kvinnor samt kvinnojourer. Därefter följer avsnittet innehållande begrepp och teori (3), där begreppet mäns våld mot kvinnor konkretiseras, den psykologiska teorin *transteoretiska modellen* samt *interventionsteorin* beskrivs. Efter detta avsnitt följer de metodologiska val vi gjort (4), innefattande vårt urval, tillvägagångssätt, analysmetod och etiska överväganden. Efter detta följer analysdelen (5) där vårt funna resultat redogörs uppdelat i teman, för och analyseras med hjälp av vårt teoretiska ramverk. Slutligen problematiserar och sammanfattar vi studiens resultat (6) och våra slutliga reflektioner, samt föranleder relevant vidare forskning.

2. Bakgrund och tidigare forskning:

Nedan följer en sammanfattning av kvinnojourernas historia och nutid i Sverige samt tidigare forskning gällande mäns våld mot kvinnor och kvinnojourer. Det första avsnittet berättar om hur och varför Unizon och Roks växt fram genom åren. Det andra avsnittet beskriver två studier (Öberg, Heimer & Lucas 2020, Boethius & Åkerström 2020) vilka berättar om omfattningen av utsatthet för våld i nära relation samt ger inblick i faktorer som underlättar ett uppbrott från en våldsamt partnerrelation. Det tredje avsnittet innefattar en studie (Hughes 2017) som belyser vikten av kvinnojourens arbete, samt en studie (de Hoop et.al. 2020) som förklarar vilken påverkan coronapandemin kan få på kvinnogrupper. I denna definition av kvinnogrupper ingår bland annat kvinnojoursverksamheten och är därför av hög relevans för ämnet.

2.1 Kvinnojourernas historia och nutid i Sverige

År 1976 startade diskussionen kring uppbyggnaden av Sveriges första kvinnohus i Stockholm. Detta var en reaktion på kvinnors uppmärksammade brottsofferroll kopplat till våld i nära relationer på 1970-talet (Nilsson 2010). Kvinnojoursrörelsen tog ordentlig fart under detta årtionde och blev startskottet för att kvinnor skulle börja anförtro sig till varandra med sina berättelser om upplevt våld och övergrepp av män. På så vis initierades tanken om att ett enat systraskap och möjligheten att kvinnor sinsemellan utbyta erfarenheter var väsentligt för att åstadkomma förändring gällande mäns våld mot kvinnor (Heimer et. al 2019). Resultatet blev Sveriges två första kvinnojourer; Alla Kvinnors Hus i Stockholm samt Kvinnojouren Göteborg vilka grundades 1978. Under 1980- och 1990-talet grundades både Roks och Unizon som på denna tid benämndes som SKR - Sveriges Kvinnojourers Riksförbund (NCK 2021). Kvinnojoursrörelsen växte då fram som ett viktigt komplement till myndigheter genom att kunna erbjuda en specialkompetens som den offentliga sektorn saknat. Kvinnojourerna kunde ge ett mer personligt stöd till kvinnor i nöd som med större fördel ville undvika att blanda in myndigheter i ett första skede. Kvinnojourerna kunde samtidigt med sin breda kompetens samverka med alla samhällets insatser och hade inte lika strikta ramverk att förhålla sig till som en statlig myndighet (Heimer et. al 2019).

Roks grundades år 1984 och innefattar idag över 90 olika idéburna kvinnojourer och tjejjourer runt om i Sverige (Roks 2021b). De betonar idén om att kvinnor och barn aldrig ska behöva bli slagna eller skrämde av en man, men menar att detta trots befintlig lagstiftning fortfarande sker i stor

utsträckning. Roks arbetar därför mycket med att sprida sin kunskap, bilda opinion och bidra till samhällsförändring genom hängivet deltagande i nationella projekt, medierapportering samt bevakning av lagförslag och tillämpningen av dessa. Roks understryker även vikten av att kunna bidra stöd av hög kvalitet och säkerställa detta med att erbjuda kontinuerlig utbildande- och kompetensutvecklande aktiviteter för de tillhörande kvinnojourerna. Deras vision lyder: "Tillsammans i systerskap för en värld fri från mäns våld och förtryck".

Unizon, tidigare kallat SKR, grundades år 1986 och innefattade 16 idéburna kvinnojourer som idag vuxit till att innefatta över 130 kvinnojourer och tjejjourer (Unizon 2021b). Riksförbundet har alltid betonat vikten av att kunna erbjuda kunskapsbaserat och specialiserat stöd där alla våldsutsatta personer har rätt till bemötande, stöd och skydd av hög kvalitet, oavsett livssituation eller särskilda behov. Unizon lägger även vikt vid att samtliga kön, däribland män, bör uppmärksammas i bekämpningen av våldet. Deras viktigaste uppgift är att lyfta kvinnor och barn i samhället som behöver hjälp vilket praktiseras med hjälp av samtalsstöd på juren, via telefon, chatt eller mejl, samt skyddade boenden, assistans vid myndighetskontakt samt opinionsbildning.

2.2 Mäns våld mot kvinnor

Öberg, Heimer & Lucas (2020) studerar i sin forskning förekomsten av livstidsexponering för våld, innefattande sexuellt, fysiskt och psykiskt, för att kunna dra slutsatser om både utsattheten och användandet av våld skiljer sig mellan män och kvinnor. Forskningen baserades på enkäter utsända till 10 000 kvinnor respektive män mellan åldrarna 18 - 74 där ungefär hälften valde att delta. Framför allt visar studiens siffror på att överlägset fler kvinnor än män utsätts för sexuellt våld i vuxen ålder (22,1% respektive 4,5%). Fysiskt våld visade inte på stora skillnader i angivna svar men kvinnor tenderade att oftare ha utsatts av fysiskt våld av en nuvarande eller tidigare partner. Gällande psykiskt våld svarade kvinnorna oftare än män (21,8% respektive 9,4%) att de blivit utsatta och även nu tenderade kvinnorna att oftare ha utsatts för en nuvarande eller tidigare partner. Sammanfattningsvis menar Öberg, Heimer och Lucas (2020) att livstidsexponering av dessa tre typer av våld är vanligt i Sverige och att uppmärksamma och avbryta detta redan i tidig ålder är vitalt för att förebygga våld.

Boethius och Åkerström (2020) studerade kvinnors uppbrottsprocesser ur en våldsam parrelation, med ett fokus på vilka faktorer som möjliggör och leder upp till att kvinnan väljer att för första

gången berätta för någon utomstående. Jämfört med annan forskning på uppbrottsprocesser gällande mäns våld mot kvinnor, har Boethius & Åkerströms studie ett spetsat fokus på det allra första avslöjandet för en närstående, hur avslöjandet gick till, vad som motiverade kvinnorna till att berätta och vilka personer som kvinnorna anförtrodde sig åt. Studiens resultat visar på att samtliga kvinnor hemlighållit sin utsatthet, eller delar av sin utsatthet, för sin omgivning. Flera av kvinnorna nämner upplevd rädsla för att bli utesluten och isolerad från deras sociala umgänge om de berättade om deras situation, men också beroende på mycket skam och eget skuldbeläggande. Huvudsakligen berättade kvinnorna för andra kvinnor. Studien ger sammanfattningsvis en tydlig bild av komplexiteten för kvinnor att avsiktligt eller inte avsiktligt berätta om sitt offerskap i en våldsamt relation med en manlig partner.

2.3 Kvinnojourarbete

Hughes (2017) utför en studie som syftar till att beskriva arbetet på kvinnojouren och därigenom även belysa vikten av dess arbete för våldsutsatta kvinnor. Forskningen baserades på 12 intervjupersoner från kanadensiska kvinnojouren; hälften med jourarbetande och hälften med kvinnor boende på skyddat boende. Studiens syfte var att ta reda på jourens praxis och hur de boende kvinnorna påverkades av dessa interventioner. Studiens resultat visar att kvinnojouren betonar vikten av att kvinnan ska känna sig trygg och få förtroende för de jourarbetande. Viktigt för jourerna var att stärka kvinnorna, både genom enskilda samtal och genom gruppaktiviteter. Slutligen menar Hughes (2017) att en ökad insyn i kvinnojourens arbete är ytterst viktigt då bra erfarenheter från en vistelse kan innebära ökat välmående och självkänsla hos kvinnan medan en tidigt avslutad, och på så sätt misslyckad, vistelse kan innebära att hon inte fick utnyttja de viktiga förmånerna som jouren erbjuder.

De Hoop et al. (2020) har skrivit en rapport vilken ger ljus till situationen orsakad av Covid-19-pandemin i länderna Indien, Nigeria och Uganda vilka har påverkats och hanterat pandemin olika jämfört med varandra. Rapporten syftar därtill att undersöka hur specifikt kvinnogrupper i Indien, Nigeria och Uganda påverkats av pandemin samt eventuellt kunna mildra dessa konsekvenser och på så sätt få större kunskap i tänkbara svårigheter och möjligheter. Rapporten resulterar i tre påverkansfaktorer av coronapandemin som kan få konsekvenser på ländernas kvinnogrupper. Dessa benämns som “social distancing”, “economic shocks and social protection” samt “partners in community responses”. Mer specifikt betyder detta att kvinnogrupperns funktion kan påverkas

av att tvingas upphöra med fysiska möten, vilket kräver tillgång till elektroniska resurser, vilket inte samtliga kvinnogrupper har. Dessutom åsamkar corona att man tvingas skala ned på utgifter till följd av dålig ekonomi vilket kan sluta i gruppupplösning. Samtidigt kan slutligen dessa ekonomiska svårigheter mildras av att kvinnogrupper med hjälp av statliga satsningar på skyddsutrustning mot corona, likt masker och visir, kan erbjudas med hjälp av kvinnogrupper.

3. Begrepp och teori

För att kunna analysera vårt insamlade material ytterligare använder vi oss av psykologisk och organisatorisk teori. Den *transteoretiska modellen* bidrar i förståelsen för vikten av kvinnojourens möjlighet att fånga upp kvinnor i alla delar av uppbrottsprocessen samt hur deras förändrade arbete till följd av pandemin underlättar eller försvårar för detta. *Interventionsteorin* om episodisk och kontinuerlig organisationsförändring bidrar i förståelsen för hur kvinnojouren som verksamhet har behövt anpassa sig till de samhällsliga förändringar som pandemin fört med sig. Nedan följer först en definition av begreppet "mäns våld mot kvinnor" vilket används utmed studien för att tydliggöra det fenomen vi undersöker.

3.1 Mäns våld mot kvinnor

Då vår studie avgränsas till kvinnliga offer av våld i heterosexuella parrelationer väljer vi att undvika begreppet våld i nära relation när vi talar om det manliga våldet som kvinnor utsätts för. Enligt Roks riskerar begreppet våld i nära relation att bli luddigt när det talas om mäns våld mot kvinnor. Istället väljer vi, i enlighet med Roks, att benämna problemet som mäns våld mot kvinnor då det tydliggör vem vi antar vara offer respektive förövare (2021b). Mäns våld mot kvinnor definieras av FN, *Förenta nationerna*, på följande vis: "Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i, eller troligen kommer att leda till, fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet." (FN 1993).

3.2 Transteoretiska modellen

Den *transteoretiska modellen* myntades först av Prochaska & DiClemente (1984) som primärt fick genomslag som teori inom beroendeproblematik och användes flitigt för att kunna stödja personer som ville upphöra med rökning (Shurman & Rodriguez 2006). Modellen betonar vikten av att se beteendeförändring som en process och att varje stadie är viktigt för en lyckad förändring. Den syftar också till att betona att återfall, i enlighet med modellen att man går bakåt till ett av de tidigare stegen, är vanligt och möjligt vid alla stegen men är inte för den sakens skull ett misslyckande utan en del av processen. I första hand förknippas transteoretiska modellen med ett tydliggörande av de stegen man går igenom vid avslutande av en dålig vana. På 2000-talet har den dock funnit fäste i litteraturen om våld i nära relationer och kan på så sätt ge oss större inblick i de faser som ingår i uppbrottet av en våldsamt relation. De olika stegen är följande: förnekelsestadiet, begrändandestadiet, förberedelsestadiet, handlingsstadiet och slutligen upprätthållande stadiet.

I förnekelsestadiet är kvinnan inte medveten om sin situation och har inte upplevt våldet som ett problem utan snarare tolkar det som ett tecken på kärlek (Shurman & Rodriguez 2006). För att kvinnan ska nå begrändandestadiet krävs en uppenbarelse, ofta i form av en händelse, för att kvinnan ska förstå att det som mannen i relationen utsätter henne för är destruktivt och definierbart som misshandel. Således innefattar förberedelsestadiet att kvinnan i fråga börjat fundera över att lämna den våldsamma mannen i praktiken. Forskning (Burke et al. 2001) visar att detta ofta visas genom att kvinnan väger för- och nackdelar med att lämna och funderar över saker som möjligheter och svårigheter kopplat till ekonomi samt personlig säkerhet. Den möjligtvis viktigaste delen är förflyttningen till handlingsstadiet där en motreaktion mot våldet sker. Ofta i form av en polisanmälan, uppsöka skyddat boende hos möjlig kvinnojour eller bo hos vänner eller familj. Senare följer det upprätthållande stadiet där man bibehåller den förändring man gjort och på så sätt inte går tillbaka till den destruktiva relationen. I enlighet med vad den transteoretiska modellen beskriver, fullföljs inte alltid processen men behövs inte ses som ett misslyckande utan snarare en bit på vägen till en slutlig lyckad intervention.

Den transteoretiska modellen har nyligen börjat användas vid kvalitativa studier på kvinnor utsatta för mäns våld (Shurman & Rodriguez 2006). Modellen är därför viktig i diskussionen kring kvinnors våldsutsatthet för att kunna förstå sig på den dynamiska och komplexa process som sker vid avslutandet av en våldsamt relation.

3.3 Interventionsteorin

Weick & Quinn (1999) skriver i sin forskning om utveckling och förändring i organisationer och betonar därigenom vikten av kommunikation inom organisationen. Forskningen mynnar ut i *Interventionsteorin* som menar att en lyckad organisatorisk förändring bör delas upp i kontinuerlig och episodisk förändring.

Det teoretiska begreppet episodisk förändring menar Weick & Quinn (1999) beskriver de typer av målinriktat skapade förändringar av organisationen som sker på grund av ett tillfälligt avbrott eller avvikelser. Episodiska förändringar har en början och ett slut, är ofta pådrivna av externa omständigheter och innebär dramatiska förändringar för organisationen. Förändringarna sker ofta under en tidsperiod där organisationen avviker från ett balanserat läge, exempelvis när organisationen inte kan fortsätta arbeta på samma vis som innan. Den episodiska förändringen delas upp i tre faser som ursprungligen grundar sig i Lewins trestegsmodell (1951). Faserna lyder följande: unfreeze (upptining), transition (övergång), refreeze (frysning) och beskriver faser som organisationen genomgår vid episodisk förändring. Upptiningsfasen är den tidsperiod där medarbetande på organisationen medvetandegörs om kommande förändring och motiveras till att agera utmed denna. Övergångsfasen innefattar den aktiva förändringen. Till sist implementeras denna förändring och blir en del av organisationens verksamhet, vilket motsvarar frysningsfasen.

Det teoretiska begreppet kontinuerlig förändring menar Weick & Quinn (1999) är en del av en ständig organisatorisk process som lämpar sig i moderna och dynamiska organisationer. Den kontinuerliga förändringen karaktäriseras att vara konstant pågående, utvecklande och växande. Tanken bakom kontinuerlig förändring är att små distinkta förändringar i samtliga delar av organisationen, tillsammans kan skapa stor förändring över tid. Förändringen är konstant i sitt sätt att oavbrutet försöka uppnå en balanserad organisation. I likhet med de tre faser den episodiska förändringen genomgår, har Weick & Quinn (1999) utvecklat tre faser för den kontinuerliga förändringen. Dessa faser benämns som freeze (infrysning), rebalance (balansera) och unfreeze (upptining). Infrysningen innebär att organisationen utläser mönster av möjliga långsiktiga och kontinuerliga förändringar. På så sätt får organisationens ledning ett helhetsperspektiv på deras nuvarande arbetssätt och rutiner. När dessa mönster och rutiner har urskilts börjar organisationen i balanseringsfasen att ifrågasätta och planera en utveckling av dem. I den sista fasen, upptiningsfasen, styrs organisationen i de olika förändringsriktningarna. På så sätt sker inte

förändringen drastiskt och tidsbestämt. Därmed kan kontinuerliga förändringar anses vara mer långsiktigt hållbara.

Interventionsteorin om episodisk och kontinuerlig förändring (Weick & Quinn 1999) används ofta för att upplysa om mer eller mindre gynnsamma organisatoriska förändringar, där episodisk förändring riskerar att kopplas till det sistnämnda. Detta antagande kommer inte denna studie anamma. Teorin om episodisk förändring kommer istället användas för att skapa en större förståelse för hur kvinnojourerna tvingats till olika anpassningar utefter rådande coronapandemi.

4. Metod

I metodavsnittet kommer studiens metodologiska val att redogöras för, där urval, tillvägagångssätt, analysmetod och etiska överväganden diskuteras och framförs i relation till studiens syfte. Vidare antog studien en kvalitativ forskningsansats. Den kvalitativa metoden, i form av intervjuer, ger en fördel i att vara mer djupgående än kvantitativ metod och kan därmed redogöra för en förståelse för känslor och åsikter hos intervjupersonen (Bryman 2018). Då kvalitativa studier ofta utgår från en induktiv ansats är det viktigt att intervjuerna innehåller relativt öppna frågor (Luker 2008). Därför har det genomförts semistrukturerade intervjuer, då denna typ av intervju ger möjlighet till diskussion och utförligt berättande (Bryman 2018). En nackdel med kvalitativa metoder är dock att de inte kan vara representativa eller generaliserbara i sitt urval (Luker 2008). Därför var studiens mål att istället eftersträva trovärdighet i urvalet.

4.1 Urval

För att nå hög tillförlitlighet i studiens urval baserades det på förstahandskällor i relation till första frågeställningen. Vad gäller studiens andra frågeställning blev kvinnojourerna en andrahandskälla i relation till studiens ämne. Studien syftade därmed till att undersöka kvinnojourernas perspektiv på deras arbete samt förändringens konsekvenser. Då studien berör ett känsligt ämne för våldsutsatta kvinnor antog undersökningen ett perspektiv utifrån specialiserad kunskap, i form av kvinnojourer. Dessutom är våldsutsatta kvinnor i större utsträckning isolerade med sin förövare under pandemin. Därför skulle det vara svårt för denna studie att nå ut till förstahandskällorna i

studiens andra frågeställning. Med anledning av detta, sågs intervjuer med kvinnojourerna som den bästa metodologiska lösningen för att besvara frågeställningarna.

Studiens urval utgjordes av ett ändamålsenligt urval, vilket innebar att intervjupersonerna selekterades utifrån den kompetens de besitter gällande studiens ämne och hade därmed en direkt anknytning till studiens forskningsfrågor (Bryman 2018). Kontaktuppgifter till kvinnojourerna söktes upp via sökmotorn på Roks hemsida, samt Unizons hemsida. Totalt har cirka 30 kvinnojourer fått en förfrågan om deltagande via mejl. I mejlet bifogades ett informationsbrev (se bilaga 1), innehållande information om studiens syfte, intervjupersonens rättigheter, anonymitet och intervjuens tillvägagångssätt. Till kvinnojourerna som inte återkopplade skickades likaså ett påminnelsemejl.

Totalt har åtta intervjuer genomförts med fasta anställda vid respektive kvinnojour. En anställd har intervjuats vid varje kvinnojour för att på så sätt få ett mångsidigt intervjumaterial. I urvalet fanns även stor spridning i form av kvinnojourernas geografiska lokalisering, intervjupersonernas befattningar, samt verksamhetens omfattning. I närheten av Sveriges storstäder; Malmö, Stockholm och Göteborg, finns likväl det största utbudet av kvinnojourer och skyddade boenden (Roks 2021c). Därmed omfattade urvalet kvinnojourer från dessa städer, samt angränsande områden, kommuner och regioner i närheten. Genom att vi sökte oss till de större städerna i Sverige, innebar det att det fanns en större befolkning som kvinnojourer i respektive område kan nå ut till. Dels i det hänseende att en större del av befolkningen som möjligtvis behöver hjälp och söker sig till kvinnojourer, dels i mån av kvinnojourens möjlighet till opinionsbildning. Urvalet omfattade åtta olika kvinnojourer där tre kvinnojourer var lokaliserade i Stockholms län, fyra i Skåne och en kvinnojour från Hallands län. Intervjupersonernas olika befattningar skiljde sig åt och omfattade bland annat titlar som kvinnojourernas verksamhetschefer och kuratorer. Även kvinnojourernas utformning av verksamheten skiljde sig från varandra. Två av de deltagande jourerna i studien innefattade både tjej-/ungdomsjour och kvinnojour men i enlighet med syftesformuleringen valde vi att utesluta tjej-/ungdomsjourerna i studien. Därmed har samtliga jourer endast intervjuats om deras kvinnojour. Sex av de deltagande kvinnojourernas verksamheter omfattade både samtalsmottagning och skyddade boenden, medan resterande jourer erbjöd samtalsmottagning. Samtliga kvinnojourer i studien bedriver också opinionsbildning.

4.2 Tillvägagångssätt

Rådande coronapandemi, och de rekommendationer Folkhälsomyndigheten (2021) tagit fram, har förhindrat oss från att utföra fysiska intervjuerna. För att inte gå förlorade om intervjupersonens kroppsspråk har intervjuerna skett via videomötesprogrammet Zoom. En av intervjuer genomfördes dock via telefon då intervjupersonen ringde upp en av forskarna. Telefonintervjun behandlade samma huvudfrågor som resterande intervjuer och anses därmed utmynna i lika värdefullt material som övriga intervjuer. Då några av intervjupersonerna arbetade hemifrån utfördes flertalet intervjuer i deras hem. På så sätt kan intervjupersonen själv välja en ostörd plats där de kan känna sig bekväma i att delta i en intervju. Resterande intervjuer utfördes på intervjupersonens arbetsplats och kontor. Intervjuerna genomfördes under perioden vecka 14 till och med vecka 16. Majoriteten av intervjuerna pågick i cirka 40 minuter. Den längsta intervjun pågick i 50 minuter och den kortaste i 25 minuter.

Vid sju av intervjutillfällena befann sig författarna på olika platser, uppkopplade till Zoommötet via varsin dator. För att minimera risken för att författarna skulle prata i mun på varandra tilldelades en forskare ansvar för varje intervju. Intervjuledaren höll därmed i intervjun samtidigt som den andra forskaren observerade intervjun med avstängd mikrofon. Forskarna genomförde fyra intervjuer var. För att säkerställa trovärdigheten av studiens empiri utformades en intervjuguide. Denna är utformad utefter de ämnen som våra frågeställningar är baserade på (Bryman 2018); kvinnojourers arbete och effekterna av deras förändrade arbete. Genom att följa en intervjuguide under samtliga åtta intervjuer kunde vi garantera att intervjupersonerna ställdes samma huvudfrågor. Därefter anpassades följdfrågorna till intervjupersonens berättelse och information.

För att intervjuerna ska genomföras på bästa möjliga sätt är det viktigt att återgå till sina frågor efter intervjun och analysera vilka frågor som fungerade mindre bra (Luker 2008). Detta är varför vi valde att använda vår första genomförda intervju som en pilotintervju. På så sätt hade vi möjlighet att omformulera problematiska frågor, få insikt i vårt eget uppträdande som intervjuledare gentemot intervjupersonen, samt om vad som behövdes förbättras till de efterföljande intervjuerna (Bryman 2018). Den ursprungliga intervjuguiden (se bilaga 2) omformulerades till viss del efter pilotintervjun. Bland annat uteslöts förbestämda följdfrågor från intervjuguiden, samt ändrades ordningen av informationen som gavs i början av intervju (se bilaga 3). Nackdelen med pilotstudier är att de kan påverka representativiteten (Bryman 2018). Då vårt

urval eftersträvar trovärdighet istället för generaliserbarhet, påverkas inte studiens resultat av att inledas med en pilotintervju. Materialet från pilotintervjun har därmed också kunnat användas i studien.

Efter ändringarna som gjorts i intervjuguiden (se bilaga 2) fick intervjupersonen redan i början av intervjun information om studiens syfte, vilka vi är samt hur intervjun kommer gå till väga. När intervjupersonen förstått innebörden av intervjun tillfrågades denne samtycke till inspelning av intervjun. Därefter gavs en muntlig upprepning av informationen som tilldelats intervjupersonen i informationsbrevet. I samband med att intervjupersonen getts möjlighet till att ställa frågor, gavs också ett muntligt samtycke till deltagande i studien. Initiativ till telefonintervjun från intervjupersonens sida skedde hastigt och därmed kunde denna intervju inte spelas in. För att avsluta intervjun på bästa sätt gavs intervjupersonen möjlighet att ställa några sista frågor, betona eller lägga till någonting (Luker 2008).

4.3 Analysmetod

Efter varje avslutad intervju transkriberades intervjun så fort som möjligt medan informationen fortfarande var färsk i minnet (Luker 2008). Sju intervjuer kunde transkriberas utefter respektive inspelad ljudfil men då telefonintervjun inte spelades in kunde denna inte transkriberas. Dock fördes noggranna anteckningar under hela telefonintervjun och därmed kan dessa ses som material för studien. För att minska risken för snedvridning av materialet, samt för att upprätthålla studiens tillförlitlighet, kommer dessa endast användas som referat i analysen och därmed inte citeras.

Utifrån transkriberingarna av intervjuerna genomfördes en tematisk analys. Analysmetoden har som utgångspunkt att finns olika teman utifrån insamlade data och är en av de mest använda metoderna för kvalitativa data (Bryman 2018). Tematisk analys lämpade sig för denna studie då frågeställningarna sökte efter vad kvinnojourerna säger och vad de beskriver, snarare än hur de berättade om sitt arbete (Rennstam & Wästerfors 2015). För att finna teman utfördes en kodning av transkriberingarna. Först utfördes en initial kodning av materialet, vilken kännetecknas av att vara omfattande och öppen (Charmaz 2002). Denna kodning är viktig i det avseendet att låta all studiens empiri komma till tals och generera nya idéer i så stor utsträckning som möjligt. Kodningen fokuserades exempelvis därför på bland annat repetitioner, likheter och skillnader i intervjuerna (Bryman 2018). Efter den initiala kodningen övergick analysen till en fokuserad

kodning. I denna fas urskildes de mest frekventa temana från de mindre väsentliga i relation till våra frågeställningar. Den tematiska analysen resulterade i tre övergripande teman. Dessa gav i sin tur upphov till ett antal subteman som behandlade olika aspekter av originaltemana. Vid analys av materialet är det av yttersta vikt att forskaren är medveten om sin egen subjektiva syn på ämnet för att på så sätt inte påverka studiens tillförlitlighet (Rennstam & Wästerfors 2015). Då vi som forskare är väl införstådda med vår förförståelse för ämnet anser vi att vi kunde bibehålla en objektivitet genomgående vid analysen av materialet.

4.4 Etiska överväganden

Vid bedrivande av forskning är det väsentligt att ta hänsyn till olika etiska aspekter. Forskaren bör alltid ta Vetenskapsrådets (2002) riktlinjer i beaktning för att försäkra god forskningssed samt att forskningsdeltagarnas etiska rättigheter inte inskränks. Inom forskning vägs därmed alltid forskningskravet och individskyddskravet mot varandra. Forskningskravet innebär att forskningen ska vara av hög relevans samt bibehålla en hög kvalitet. Individskyddskravet gäller istället forskningsdeltagarna och deras rättigheter. Det sistnämnda kravet inbegriper fyra principer; informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet.

Informationskravet innebär att forskaren ska informera deltagarna om studiens syfte, deras uppgift och deltagarvillkor (Vetenskapsrådet 2002). Vid intervjutillfälle informerades intervjupersonerna om att deltagandet var frivilligt och om deras rättigheter till att avbryta sin medverkan. Deltagaren frågades därefter om denne gav sitt medgivande till inspelning av intervjun. Vid telefonintervjun tillfrågades intervjupersonen i stället om det var okej att anteckningar fördes under intervjutillfället. För att tillgodose *samtyckeskravet* (Vetenskapsrådet 2002) tillfrågades var och en av intervjupersonerna, vid intervjutillfälle, om ett muntligt samtycke till deltagandet i studien.

Då det kan vara känsligt att berätta om sitt arbete, personliga erfarenheter, känslor och åsikter vägde *konfidentialitetskravet* tungt i denna studie (Vetenskapsrådet 2002). Det har därmed varit av högsta prioritet att alla uppgifter om intervjupersonerna hanteras konfidentiellt och att de som deltog i studien hade full anonymitet. För att uppnå detta har intervjupersonerna endast benämnts med intervjutillfällenas nummerordning vid citering. På så sätt går det att se vilken intervjuperson som sagt vad men det går inte att koppla intervjupersonen till en specifik kvinnojour. För att

säkerställa kvinnojourernas anonymitet i studien nämns det inte heller i vilken stad kvinnojouren är lokaliserad, utan endast vilka län som inkluderades i urvalet.

I informationsbrevet fanns ytterligare information gällande *nyttjandekravet*. Deltagarna tilldelades information om vart den färdiga uppsatsen kommer att publiceras, vilka som hade tillgång till ljudfil och transkribering, samt att den insamlade datan endast brukas till föreliggande studie (Vetenskapsrådet 2002). Vidare gavs information att både ljudfil och transkribering kommer att raderas efter avslutad studie, samt en förfrågan om intervjupersonen önskade tillgång till ljudfil eller färdigställd transkribering.

Samtlig ovanstående information utifrån Vetenskapsrådets principer tilldelades intervjupersonen både i informationsbrevet och muntligt vid intervjutillfälle.

5. Analys

Syftet med studien var att undersöka hur coronapandemin påverkat kvinnojourers arbete och om denna förändring påverkar situationen för våldsutsatta kvinnor. Två frågeställningar ställdes upp: (1) På vilka sätt har coronapandemin inneburit anpassning och förändring för kvinnojourernas arbete? (2) Hur påverkas våldsutsatta kvinnor av kvinnojourernas förändrade arbetssätt? I analysen gick följande övergripande teman att finna: *möjligheten att erbjuda stöd*, *möjligheten att förmedla information* och *interna organisatoriska förändringar*. Vidare identifierades ett antal subteman under de övergripande teman.

5.1 Möjligheten att erbjuda stöd

Under temat "*Möjligheten att erbjuda stöd*" har tre subteman identifierats: ökat antal stödsökande och våldets utformning, stödlinjer och skyddat boende. Under det första subtemat framkommer det hur antalet stödsökande på kvinnojourerna varierat under coronapandemin, samt hur våldets karaktär- och frekvens utformats till följd av isolering. Det andra subtemat behandlar kvinnojourernas olika stödlinjer för våldsutsatta kvinnor, bland annat samtalsmottagning och chatt. Det sista subtemat diskuterar förändringen och anpassningen av kvinnojourernas skyddade boenden till följd av coronapandemins restriktioner.

5.1.1 Ökat antal stödsökande och våldets utformning

Av de intervjuade kvinnojourerna finns det både de som upplevt ett högre tryck på kvinnojurens stömlinjer och de som upplevt ett mindre tryck under coronapandemin. Dock har nästintill alla upplevt ett ökat tryck av antalet stödsökande kvinnor på deras stömlinjer. Farhågan över ett ökat tryck förutsågs tidigt. I april gick Unizon ut med en varning om att antalet stödsökande med högst sannolikhet kommer att öka som en konsekvens av pandemin (Sveriges Television 2020). Att Unizons kvinnojourer informerades tidigt om en kommande, plötslig förändring i antalet stödsökande kan liknas med den episodiska förändringen i Weick och Quinns (1999) interventionsteori. Unizon förvånade med andra ord om att organisationerna kan komma att behöva göra en målinriktad förändring till följd av externa omständigheter, coronapandemin. Att förvarningen kom så tidigt under coronapandemin kan förstås genom det första steget av episodisk förändring, upptiningsfasen. Då medvetandegörs alla medarbetare om förändringen och motiveras till att hitta andra arbetssätt för att kunna nå ut till våldsutsatta kvinnor i samma utsträckning som innan pandemin. Genom att förutspå coronapandemins konsekvenser för verksamheten ges kvinnojourerna alltså möjlighet att på bästa sätt återfå organisationens förlorade balans.

Majoriteten av kvinnojourerna har inte upplevt ett konstant ökat tryck utan menar att det har gått i vågor i samklang med pandemin. De flesta kvinnojourer har upplevt ett minskat tryck av antalet stödsökande i början av pandemin men att detta övergick till en ökning utöver normalnivån under sensommaren och hösten. Sedan dess har trycket fortsatt vara över normalnivån för de flesta kvinnojourer, vilket också stämmer överens med statistiken från Unizon (2021a). En kvinnojour upplever fortsatt minskat tryck på sina stömlinjer. Samma kvinnojour uppger att de märker av en samvariation mellan antalet sjukdomsfall och antalet stödsökande: "Vi har verkligen sett att det har gått i vågor som helt sammanfaller med hur coronasituationen har varit. När det har ökat i antal fall, då har det minskat hos oss och vice versa". (Intervjuperson 2). Detta kan i sin tur vara en konsekvens av de restriktioner som satts in till följd av ett ökat eller minskat antal sjuka i corona och de olika coronavågorna. De samhälleliga restriktionerna kan bidra till ökad isolering och minskad tillgänglighet till kvinnojouren. Detta kan i sin tur leda till ett minskat tryck. När dessa regleringar lättas emellanåt är det möjligt att trycket ökar igen. Även om det är svårt att säga exakt vad som leder till ett ökat, respektive minskat tryck på kvinnojourerna, är det några kvinnojourer som menar att det ökade trycket i slutet av sommaren varit ett resultat av lång isolering:

Vi la väl in rätt tidigt i våras en check-fråga när folk ringer och hör av sig, varför dom hör av sig just nu, för att se om det hade någonting med covid att göra. Under våren så då fick vi ingen respons på det, då var det inte så många på telefon, då var det rätt så tyst. Men i augusti efter semestern så slog det till med full kraft hos oss och då säger dom flesta att nu har dom fått nog. Man stod ut under våren och man va hemma och isolerad och sen var det semester, men sen fortsatte den där isoleringen och då var det många som kände att nu är det nog. Nu har det gått för långt och det drabbar barnen. (Intervjuperson 3)

En annan aspekt som alla intervjupersoner säger är att våldets karaktär har eskalerat under coronapandemin. Kvinnor upplever grövre våld, mer frekvent våld och mer omfattande våld:

[...] jag tänker dels att det ökat på så sätt att det är fler personer som blir utsatta men också att det har ökat i själva våldsutövandet, vad det är för former av våld som är närvarande vid en relation, hur grovt det är, hur ofta det är. (Intervjuperson 2)

I citaten ovan framkommer flera faktorer som kan leda till att trycket på de flesta kvinnojourers samtalsmottagningarna har ökat; isoleringen, våldets karaktär och våldets frekvens. Det eskalerade våldet, samt kvinnornas upplevelse av att våldet inte längre endast går ut över henne utan också över barnen, menar en annan kvinnojour kan vara ett incitament till att lämna. Denna uppbrottsprocess kan förstås i ljuset av den transteoretiska modellen i den mån att alla dessa faktorer driver kvinnan, genom de olika stadierna, för att till sist hamna i handlingsstadiet då hon är beredd på att lämna relationen (Shurman & Rodriguez 2006). För att en kvinna ska hamna i begrändstadiet krävs det till exempel en händelse eller dylikt som får henne att reagera och inse vad hon egentligen blir utsatt för. En sådan händelse kan likställas med det eskalerade våldet eller att våldet drabbar andra än en själv, exempelvis barnen. På så sätt kan eskalerat våld, som också drabbar andra, bli ett incitament till att lämna.

5.1.2 Stödlinjer

Samtliga deltagande kvinnojourer erbjuder samtalsmottagning. Samtalsmottagning inbegriper möjlighet till telefonsamtal, videosamtal och fysiska samtal. Många av kvinnojourerna upplever en markant ökning av stödsökande kvinnor på telefonmottagningen jämfört med den fysiska mottagningen. En kvinnojour uppger att de numera har cirka 80% av stödsamtalen via digitala kontakter, jämfört med att de tidigare haft 80% fysiska samtal. Anledningen till detta är att kvinnorna hellre väljer telefonkontakt eller videolänk under pandemin. Med bakgrund i detta

betonar en annan kvinnojour vikten av att finnas tillgängliga via digitala kanaler i så stor utsträckning som möjligt:

Då [när våldsutsatta kvinnor tar kontakt] har dom hittat någonting som de behöver förmodligen, en connection, ett namn, någon som finns där som låter likadant och svarar för det mesta. Så vi blir nog någon trygghet. Vi blir kvinnornas livlina har jag uppfattat när jag hör dom ibland när dom ringer. (Intervjuperson 7)

Det ökade trycket och vikten av att fortfarande kunna nå ut till våldsutsatta kvinnor, har pressat kvinnojourerna till att vidta åtgärder och anpassa sitt arbetssätt, till följd av de yttre omständigheterna med corona. Detta överensstämmer med den episodiska förändringen då organisationen avviker från ett balanserat läge och måste anpassa sina arbetssätt (Weick & Quinn 1999). En av dessa anpassningar är att utöka tiderna för stödsamtal via telefon och videolänk. Att kvinnojourerna tagit aktiva åtgärder för att möta det ökade trycket kan förstås genom det andra steget av den episodiska förändringen i interventionsteorin, övergångsfasen. Det tredje steget av den episodiska förändringen, frysningsfasen, kan liknas med att kvinnojourerna har implementerat dessa åtgärder för att kunna nå ut till våldsutsatta kvinnor och bli mer lättillgängliga för de som söker stöd.

En övervägande majoritet av kvinnojourerna uppger även att de fortfarande erbjuder kvinnor att träffas fysiskt, alternativt att detta erbjuds endast om kvinnorna själva önskar detta. Några kvinnojourer försöker i så stor utsträckning som möjligt att träffas fysiskt medan andra kvinnojourer föredragsvis erbjuder fysiska stödsamtal. Några kvinnojourer stängde ned sin fysiska mottagning i början av pandemin på grund av smittorisk. Dock har nästintill alla av dessa kvinnojourer idag återgått till att erbjuda fysiska möten. Medan många kvinnojourer säger att det är betydligt fler som söker via telefon än innan pandemin, finns det de som uppger att det är förvånansvärt många kvinnor som ändå vill mötas fysiskt. En kvinnojour menar att detta också är en anledning till att de har valt att behålla den fysiska mottagningen: "Där har vi låtit kvinnorna välja, men förvånansvärt många vill ju träffas på riktigt för det är ju också ett sätt att komma hemifrån, och det har vi ju känt att det är viktigt att kunna erbjuda det." (Intervjuperson 3). En anledning till detta är att det är svårt att få kvinnan att vid ett första samtal öppna upp sig. En kvinnojour menar att det redan är svårt att dela med sig av sina erfarenheter och livssituation vid ett första samtal som sker fysiskt och att det då blir ännu svårare om det första samtalet sker via telefon eller videolänk. Många av kvinnojourerna i studien erbjuder därför ett fysiskt samtal när

de ska träffa kvinnan för första gången. På så sätt är det lättare för kvinnojouren att bilda en relation med den stödsökande kvinnan och för kvinnan att bygga upp en tillit och trygghet gentemot kvinnojouren. En god och trygg relation mellan den våldsutsatta kvinnan och kvinnojouren kan förenkla för kvinnan att se möjligheter till att lämna relationen. Detta görs, i enlighet med den transteoretiska modellen, i det så kallade förberedelsestadiet. Efter att kvinnan vägt för- och nackdelar med att lämna relationen kommer hon enligt transteoretiska modellen att ta steget till handlingsstadiet (Shurman & Rodriguez 2006). På så sätt blir relationen mellan kvinnan och kvinnojouren en avgörande faktor när det kommer till att bryta våldet för gott.

Kvinnoujourerna beskriver fler konsekvenser av begränsade fysiska stödsamtal. Även om majoriteten av kvinnojourerna fortfarande erbjuder fysiska samtal till viss grad försvårar samhällets coronarestriktioner för kvinnan att ta sig till kvinnojouren. Många av intervjupersonerna uttrycker en oro inför att inte kunna träffa kvinnorna fysiskt i samma utsträckning som innan pandemin. Samtliga kvinnojourer är överens om att det fysiska mötet har fler fördelar än ett digitalt-eller telefonmöte. En kvinnojour formulerar ytterligare vikten av fysiska träffar:

Det är betydligt svårare att sitta och prata om våldet i ett hem där våldet har inträffat. Det blir liksom att man begränsar sina ord eftersom att man är så van att begränsa sig i den miljön. Bara det att komma bort till en trygg plats kan ju göra jättemycket för ens process, framför allt om det är så att man fortfarande lever i den här våldsamma relationen. Att få komma till oss då, att få prata med någon, att få se mer konkret att det kan vara på ett annat sätt kan ju hjälpa till i återhämtningen och också viljan att lämna den här relationen.
(Intervjuperson 2)

Citatet ovan belyser hur digitala samtal isolerar kvinnan i en destruktiv miljö och därmed hämmar henne att nå insikt om sin situation. I likhet med den transteoretiska modellen, är ett viktigt steg i kvinnans uppbrottsprocess att komma till insikt om våldets karaktär (Shurman & Rodriguez 2006). Att komma bort från hemmet, där kvinnan är van vid att begränsa sig, kan vara en bidragande faktor till att kvinnan förstår hur allvarligt våldet är. Därmed är fysiska träffar också en viktig del i att få kvinnan att lämna förnekelsestadiet och börja tänka på att förändra sin situation, vilket kännetecknar begrundandestadiet i den transteoretiska modellen.

I några av intervjuerna framkommer det en oro över att förmedla sitt stöd och sin hjälp via telefon eftersom kvinnojouren inte kan försäkra sig om kvinnans säkerhet om hon ringer ifrån sitt hem. De menar att det är svårt att garantera att förövaren inte är i samma hushåll. Risken är dels att förövaren kan få kännedom om att kvinnan söker hjälp vilket kan leda till eskalerat våld. Förövarens kännedom om hennes kontakt med en kvinnojour kan begränsa henne i att söka hjälp vid andra tillfällen. Dels kan han kontrollera kvinnan under själva samtalet med jouren och hon kan då inte berätta fritt och få den hjälp som behövs. En kvinnojour säger:

Sen blir det ju annorlunda med samtal på telefon. Det är inte samma sak som att ha personen i rummet och kunna träffa den, få den att känna sig trygg för du vet inte vem som är i närheten när hon ringer. Du kan aldrig vara helt säker på att telefonen inte är avlyssnad. (Intervjuperson 5).

Flera kvinnojouurer berättade om hur samhällets restriktioner i och med pandemin, rättfärdigar mannens kontrollbehov. Med andra ord har han möjlighet att begränsa kvinnans möjlighet till att gå ut eller åka någonstans genom att skylla på samhällets coronarestriktioner. En kvinnojour formulerar denna problematik på följande vis: "Han har samhället på sin sida, och han säger; nu är det ju så att Tegnell har sagt att vi ska stanna inne och vi ska inte röra oss ute, utan nu är det jag som går ut. Jag handlar, jag sköter detta, ni andra är hemma." (Intervjuperson 6). I den meningen är kvinnojourens utökade tillgänglighet till sina stödlinjer väsentligt för de kvinnor som är fast i sina hem. Å ena sidan når kvinnojouurer således ut till kvinnor som inte har möjlighet att ta sig fysiskt till en kvinnojour för stödsamtal och hjälp. Å andra sidan bidrar isoleringen till att en våldsutsatt kvinna inte kan bryta våldet, om ens tillfälligt.

Även om samtliga intervjupersoner uppger att de föredrar fysiska möten framför möten över telefon, tycker flertalet att en utökad samtalsmottagning också ger upphov till positiva konsekvenser. När det gäller kvinnors säkerhet finns det ett par kvinnojouurer som också ser fördelar i att kvinnan inte behöver komma på ursäkter att ta sig någonstans. På så sätt är det säkrare för henne att chatta eller ringa från sitt hem. Vidare uppger samtliga kvinnojouurer i studien att de har återkommande kontakt med ett flertal kvinnor. Den utökade samtalsmottagningen har på det viset bidragit till att också kunna bibehålla kontakterna med kvinnorna även under isoleringen av pandemin: "Det blir lättare att fullfölja en samtalsserie /.../ man behöver inte avboka för att man är lite sjuk eller kanske inte kan ta sig hit." (Intervjuperson 8). Den transteoretiska modellen belyser vikten av att planera förändringen av sin livssituation (Shurman & Rodriguez 2006). Genom

varaktig stöttning och motivation, samt kontinuerlig hjälp och framtidsplanering ökar möjligheten till att kvinnorna gör motstånd mot våldet och når, enlighet med vad teorin kallar, handlingsstadiet. Således möjliggör en fullföljd samtalsserie att den våldsutsatta kvinnan får stödet hon behöver för att lämna den destruktiva relationen.

För att kunna nå ut i en större utsträckning till våldsutsatta kvinnor under pandemin, har hälften av kvinnojourerna i studien också en chattfunktion. Vissa av dessa har utökat tiderna för deras befintliga chattfunktion, medan andra infört detta som en ny åtgärd för att ge kvinnor fler möjligheter till stöd under isoleringen. En kvinnojour menar att: “om man inte har möjlighet att ringa eller komma till oss kan det vara ett diskret sätt att söka råd, hjälp eller stöd.” (Intervjuperson 5). En annan positiv aspekt av chattfunktion som ett par kvinnojourerna upplever är att kvinnorna inte längre behöver vara platsbundna utan har möjlighet att söka hjälp hos vilken kvinnojour som helst. Samtidigt ökar också möjligheterna för kvinnojourerna att nå ut till fler kvinnor längre bort: “Det jag kan se är att vi öppnar upp för folk som bor långt ifrån oss. Vi är inte begränsade till det geografiska området så kvinnor som inte kan ta sig till oss har fått det lättare att ta kontakt.” (Intervjuperson 5). I jämförelse med interventionsteorin kan införandet eller utvecklandet av en chattfunktion liknas vid vad teorin menar är en kontinuerlig förändringsprocess (Weick & Quinn 1999). Kvinnojouren har alltså anpassat och dirigerat sin förändringsprocess utefter vad som är mest gynnsamt, med andra ord hur de optimerar sin tillgänglighet för våldsutsatta kvinnor. Den samhällsliga tekniska utvecklingen har lett till att kvinnojourens chattfunktion har vuxit fram som en del i en kontinuerlig förändringsprocess.

Det finns dock en osäkerhet huruvida chattfunktionen hjälper eller stjälper de våldsutsatta kvinnorna i mån av stöd. En intervjuperson menar att chattfunktionen ställer höga krav på den jouranställdas kunskap och bemötande av en våldsutsatt kvinna: “Ska man chatta med folk och inte ha någon kontakt så krävs det fingertoppskänsla tänker jag, om det är människor i kris.” (Intervjuperson 7). Chattfunktionen blir på så sätt å ena sidan en riskfaktor i att kvinnan som söker stöd inte får den hjälp hon behöver. Å andra sidan menar andra kvinnojourer att det likväl kan vara lättare för kvinnan att berätta om sina egna erfarenheter via chatt då hon har möjlighet att vara anonym. Sammantaget tycks det vara en personlig preferens hos de våldsutsatta kvinnorna vilken typ av kontakt med jouren man föredrar.

Sammanfattningsvis har en ökad isolering inneburit att kvinnojourer vidtagit nya åtgärder samt utvecklat sina stödlinjer. Dock uttrycker några kvinnojourer en oro över fortsatt isolering. Den genomgående oron tycks gälla hur situationen kommer se ut efter att pandemin är över. Ett par av kvinnojourerna förmodar att vardagen inte blir som vanligt efter pandemins slut:

[...] fler kommer kunna ha möjlighet att jobba hemma i större utsträckning framöver. Man kan anta sig, eller att det ligger naturligt. Det har fungerat att jobba hemma och det kommer att fortsätta. Kanske inte lika mycket som nu men i större utsträckning än innan och det kommer ju leda till större möjligheter att kontrollera. Att det kräver att kvinnan också kanske ska jobba hemifrån. (Intervjuperson 8)

Forskning tyder på att distansarbetet kommer att fortsätta även efter coronapandemin är över (Hiselius & Arnfalk 2021). I enlighet med citatet ovan innebär detta också risken med att isoleringen, till följd av hemarbetet, för våldsutsatta kvinnor fortsätter även när samhället öppnar upp igen. Med bakgrund i detta, är det viktigt för kvinnojourerna att tänka på den långsiktiga organisatoriska förändringen som krävs för att även kunna nå ut till de våldsutsatta kvinnorna i framtiden. En kvinnojour menar att eftersom många av åtgärderna för stödlinjerna varit lyckade, planerar de att behålla dessa: "Jag tänker att vi kommer ha kvar allt det som fungerat, som gör att vi når ut till fler och fler kan nå oss" (Intervjuperson 8). Flera av de kvinnojourerna som startade upp en stödlinje via chatt har uppgett att de till exempel kommer att bibehålla denna förändring i fortsättningen. Detta tyder på att många av kvinnojourerna, enligt episodisk förändringsteori har nått det sista steget, frysningsfasen (Weick & Quinn 1999). Att verksamheten nått frysningsfasen innebär att förändringen, i detta fall införd chattfunktion, har implementerats och blivit en del av det stöd som kvinnojourer erbjuder. Samtidigt innefattar ofta episodisk förändring att åtgärden är tillfällig vilket inte stämmer överens med vad intervjuperson 8 berättar, då förändringen kommer bestå. Detta säger alltså emot en del av teorin om episodisk förändring och därför går detta enbart att förstås delvis utifrån teorin.

5.1.3 Skyddat boende

Sex av kvinnojourerna uppger att de erbjuder skyddat boende för våldsutsatta kvinnor. I samtliga intervjuer med dessa kvinnojourer, framkommer det att beläggningen på boenden minskar successivt. En kvinnojour menar att detta är en generell trend hos alla kvinnojourer med skyddade boenden idag. Som följd av detta har en deltagande kvinnojour behövt lägga ned sitt skyddade

boende, medan det pågår en diskussion om detta på andra kvinnojourer. Det råder skilda meningar mellan kvinnojourerna huruvida det låga antalet placeringar är ett resultat av coronapandemin eller inte. Ett par kvinnojourer menar att den låga beläggningen troligtvis är tillfällig och att det då möjligtvis beror på coronapandemins påverkan på socialtjänsten: "Vi vet ju inte vad det [minskad beläggning] beror på men vi gissar ju, vi spekulerar, att det har med pandemin att göra. Att det till exempel är färre socialsekreterare som jobbar." (Intervjuperson 4). Andra kvinnojourer menar att problematiken kring den låga beläggningen på skyddade boenden började redan innan Covid-19 bröt ut och kan då inte bero på pandemin: "Det [låg beläggning] tror vi inte har med pandemin att göra egentligen för den minskningen hade vi redan." (Intervjuperson 6). Majoriteten av kvinnojourerna förmodar att det beror på ekonomiska beslut hos socialtjänsten: ".../ socialtjänsten väljer ju andra boenden...upphandling och så vidare och där vinner dom privata alternativen som inte ställer samma krav, har lägre utbildad personal och så." (Intervjuperson 8).

Att placeringsförfrågningar minskar anser samtliga jourer är problematiskt och en av kvinnojourerna menar att detta kan bli det största hotet mot kvinnojourernas framtid. Om boendet inte får placeringar har kvinnojouren inte råd att behålla det skyddade boendet. Risken med detta på lång sikt blir att det inte bara det skyddade boendet tvingas stängas ned utan också kvinnojouren:

Dom skyddande boendena är ju en stor inkomst för oss för socialtjänsten betalar ju placeringarna. Ehm så tar man bort den inkomsten så är det jättesvårt att betala lokaler, personal, lägenheter och allting annat som kostar. Så vi får bidrag från kommun och socialstyrelsen och så men dom bidragen räcker inte för att vår verksamhet ska gå runt. Så får vi inte runt medel från dom skyddande boendena så blir det svårt för oss att överleva.
(Intervjuperson 5)

En annan direkt konsekvens av nedstängda boenden är risken att det finns färre möjligheter för kvinnor att flytta från det våldsamma hemmet, vilket coronapandemin redan försvårar. Många av kvinnorna som kontaktar kvinnojouren uppger att de inte kan bo hos sina föräldrar eller vänner med tanke på smittorisken. Om kvinnojourer tvingas stänga ned i större utsträckning skulle det bli förödande om liknande samhällsliga isolering sker igen då våldsutsatta kvinnor inte kommer kunna erbjudas alternativt boende. Denna problematik kan förstås utifrån olika avgörande faktorer som får en kvinna att komma till det upprätthållande stadiet i den transteoretiska modellen (Shurman & Rodriguez 2006). En kvinnojour menar att för att en kvinna ska kunna upprätthålla förändringen att lämna en våldsam relation krävs det att hon kommer ifrån våldet. Detta möjliggörs

bland annat med hjälp av kvinnojourernas skyddade boenden. Med bakgrund i den transteoretiska modellen förenklar därmed skyddade boenden för kvinnor i upprätthållandestadiet. Huruvida problematiken gällande den minskade beläggningen på skyddade boenden grundar sig i socialtjänstbeslut eller om det är en konsekvens av coronapandemin är någonting som bör undersökas vidare.

I intervjuerna framkommer det att på det skyddade boendet spelar även kvinnojourerna en stor roll i det praktiska stödet, vilket också stämmer överens med tidigare forskning (Hughes 2017). Praktiskt stöd omfattar exempelvis att sitta med på olika möten med andra myndigheter, hjälpa till med lägenhetsletande, polisanmälan, som stöd vid rättegång eller vårdnadstvist. På så sätt hjälper kvinnojourerna kvinnan i att planera sin framtid. Genom att planera sin situation och hitta olika lösningar, ökar också deras känsla av trygghet. Utifrån en teoretisk synvinkel befinner sig kvinnorna som bor på skyddat boende redan i upprätthållandestadiet (Shurman & Rodriguez 2006). Därför är en ökad självkänsla och tron på stabil framtid av vikt för att kvinnan också ska kunna bibehålla förändringen och inte gå tillbaka till förövarn. Utifrån teorin kan därmed även det praktiska stödet förstås vara av stor vikt för kvinnors möjlighet att stanna i upprätthållandestadiet.

Eftersom kvinnojourernas skyddade boenden skiljer sig åt i sin utformning, uttrycks pandemins konsekvenser olika. Vissa boenden är kollektiv, andra är enskilda lägenheter men majoriteten av kvinnojourerna kan erbjuda båda boendetyperna. Det är främst kollektiva boenden som påverkas av coronarestriktionerna. Samtliga kvinnojourer har tagit förebyggande åtgärder på grund av smittorisken och begränsa antalet boende i det kollektiva boendet. En kvinnojour har uppgett att de har behövt neka placeringar på grund av symptom av Covid-19 på boendet. Andra kvinnojourer har inte behövt begränsa antalet placeringar då de har enskilda lägenheter. Det framkommer både fördelar och nackdelar med att jourerna behövt begränsa antalet familjer i varje boende. En kvinnojour menar att ett kollektivt boende generellt sett redan har sina fördelar och nackdelar. I den aspekten menar intervjupersonen att begränsningen av familjer i det kollektiva boendet kan vara positivt för den boende:

[...] asså kollektivt boende är ju på gott och ont. Ibland blir det ju konflikter också, att hennes unge river och hon diskar aldrig och hon skriker /.../ jag tror till och med ibland

att det kan kännas lite skönt. Framför allt om man har till exempel fyra barn för då kan man lätt känna skuld också. (Intervjuperson 7)

En negativ aspekt av begränsade boenden är dock att detta i sin tur leder till minskad kontakt med andra. När en kvinna tagit sig till ett skyddat boende har hon lämnat vardagen som hon är van vid och detta för sig är en utsatt sits. Enligt alla kvinnojourer är det då viktigt att kvinnan får kontakt med de andra runt omkring, både andra boende och de anställda. En kvinnojour menar:

Jag tror att det lätt kan bli ensammare och att man kan känna sig mer ensam än att veta att det finns någon som har det liknande som jag. Det finns någon i samma situation som fått lämna allting som dom har. Så även fast dom vet så är det skillnad från att träffa någon och kunna prata med någon som befinner sig i en liknande situation. (Intervjuperson 5)

Att begränsa antalet familjer på boendena minskar på så sätt möjligheten till att kvinnorna kan finna stöd i varandra, vilket i sin tur kan leda till ökad ensamhet. Detta kan liknas vid det Boethius och Åkerström (2020) beskriver om hur en lyckad uppbrottsprocess möjliggörs av att kvinnor berättar om sina upplevelser för någon i sin omgivning. Studien visar också på att kvinnorna vanligtvis anförtror sig åt andra kvinnor, vilket är möjligt på ett skyddat boende. Om någonting förhindrar denna kontakt riskerar våldsutsatta kvinnor att känna sig isolerade från resterande samhället, personalen och de andra kvinnorna på boendet. I sådana lägen är det lätt för kvinnan att falla tillbaka i gamla mönster och återgå till den våldsamma relationen eftersom det är det hon är van vid.

Det framgår även i samtliga intervjuer med kvinnojourer som har skyddat boende, att olika evenemang begränsats på boendet. Dessa kvinnojourer uppger exempelvis att de vanligtvis anordnar gruppsamtal, husmöten, firande av högtider och andra tillställningar. Då detta påverkats i och med smittorisken och restriktioner, har personalen istället försökt hitta andra vägar i att bibehålla gemenskapen på det skyddade boendet. Gruppaktiviteter blir en viktig del i att de kvinnor och barn som bor i de enskilda boenden träffar kvinnorna som bor i det kollektiva boendet. Nackdelen med att inte kunna erbjuda gemensamma träffar blir därmed att de kvinnorna och familjerna från respektive boende inte möts lika ofta. Ett par kvinnojourer har istället valt att träffa en familj i taget. Exempelvis har jouranställda vid sådana tillfällen också tagit med sig antingen mat eller presenter till familjen för att få dem att känna sig hemma på boendet. Några av jourerna har fortfarande anordnat evenemang fast i mindre skala. En annan kvinnojour har försökt att

anordna utomhusaktiviteter. Genom att hitta andra sätt för att alla boenden och anställda kan träffas, minskar också risken för att de boende ska känna sig isolerade eller ensamma.

5.2 Möjligheten att förmedla information

Utöver möjligheten att erbjuda stöd, är en annan väsentlig del av kvinnojurens arbete möjligheten att förmedla information. Detta genom att sprida kunskap och bilda opinion gällande mäns våld mot kvinnor. Det görs i sin tur i form av informationsämnade samarbeten, workshops samt föreläsningar på exempelvis skolor, gymnasier, fritidsgårdar, myndigheter, arbetsplatser och den generella allmänheten. Samtliga av studiens deltagande kvinnojourer sprider information om mäns våld på ett eller annat sätt och uppger att denna viktiga del i deras arbete har påverkats av den rådande pandemin. Dock har konsekvenserna uttryckt sig på olika sätt.

Hälften av kvinnojourerna uppger att fysiska föreläsningar eller informationsträffar har upphört helt under det senaste året, som konsekvens av coronapandemin: “[...] Och då [våren] hade jag jättemånga föreläsningar inbokade hela våren, vårdcentraler - alltså för personal, utbildningar, skolor, hur mycket som helst och allt det blev ju inställt [...]” (Intervjuperson 6). Resterande kvinnojourer uppger att även om fysiska föreläsningar inte upphört helt, är de mycket mer begränsade än innan coronapandemin. Anledningen till uppehållet eller begränsningen av fysiska träffar är, med bakgrund i de införda restriktionerna, att det inte är försvarbart att samla den mängd människor som tidigare gjorts för att hålla fysiska föreläsningar.

Flera av kvinnojourerna uppger en oro över att föreläsningar tvingats ställa in då det kan föreligga en risk för att man inte når ut med information till allmänheten på samma sätt. Att informationsspridningen blir begränsad riskerar att man går miste om att nå den primära målgruppen, vilket är kvinnor utsatta för mäns våld. Ett par kvinnojourer uppger att föreläsningar ofta innebär att kvinnor som lyssnat ibland hört av sig till juren för att de känt igen sig i det som berättats under föreläsningen och att de gärna vill komma in för att samtala. Några av dessa kvinnojourer uppger en särskild problematik i att inte nå ut till nedstängda skolor, både elever och lärare, där man tidigare hade möjligheten att indirekt fånga upp fler stödsökande. En kvinnojour uttrycker det såhär:

[...] vi nådde väldigt många kvinnor samtidigt eftersom att det [läraryrket] är ett kvinnoyrke. Det var jätteuppskattat och populärt och där fick vi också, dessvärre men

också viktigt, många nya stödsökande såklart /.../ det är ju en förhoppning att vi ska kunna ta vid där, det vill vi. (Intervjuperson 3).

En andra kvinnojour bekräftar vikten av att nå ut till gymnasieskolor då gymnasietiden vanligtvis är en tid att uppleva sin första seriösa kärleksrelation, möjligtvis även flytta ihop med sin partner. Samma kvinnojour berättar: “[...] tanken med föreläsningarna är ju väldigt mycket, på något vis, eh... lite varningsklockor, att ge tips och vad man ska tänka på/.../ och det kan jag tänka mig över hela landet har det missats väldigt mycket nu.” (Intervjuperson 6). Fortsatt betonar intervjupersonen att våldet tenderar att sjunka i åldrarna, vilket gör att begränsad informations-spridning till skolor anses vara än mer problematiskt. En tredje kvinnojour bekräftar problemet med inställda föreläsningar och menar att det också är viktigt att för alla kvinnor, även för de som inte än kontaktar jouren: “... där och då berätta för de att det inte var deras fel, att det finns hjälp att få och att de inte behöver leva såhär” (Intervjuperson 2). I ljuset av den transteoretiska modellen (Shurman & Rodriguez 2006) kan detta problem försvåra för kvinnojourens möjligheter att uppmärksamma kvinnor som befinner sig i förnekelsestadiet. Inställda föreläsningar kan således innebära att färre kvinnor inser att mannens beteende är destruktivt vilket inte bör förknippas med kärlek. Att föreläsningar kan innebära fler stödsökande, likt citat av intervjuperson 3 redogör för, innebär därmed att fysiska föreläsningar kan öppna upp för fler kvinnor att nå begrändestadiet.

Ett par av kvinnojourenas uppger även att deras arbete med informations-spridning hos myndigheter och andra arbetsplatser har limiterats. Inställda föreläsningar hos myndigheter kan nämligen innebära problematik i samverkan med kvinnojouren samt en eventuell kunskapslucka i hur dessa frågor arbetas med under myndigheternas tak:

[...] dels är det tråkigt att vi inte når ut till allmänheten men också att vi inte heller kan föreläsa hos myndigheter, och det tror jag är jätteproblematiskt, för vi vet ju att myndigheter har en otrolig kunskapslucka när det gäller mäns våld mot kvinnor, och det kräver så mycket kompetenshöjande insatser när det gäller de här frågorna hos polis, socialtjänst, ja men diverse olika aktörer. Det faktum nu att det blir pausat tror jag är jättefarligt för då hänger allting på att deras personer internt ska kunna ha den kunskapen och sprida till sina medarbetare /.../ Så där tror jag det kommer ge mycket konsekvenser i det långa loppet, att man inte riktigt vet hur de här frågorna arbetas med. (Intervjuperson 2)

Enligt kvinnojouren innebär alltså begränsad informationsspridning i form av inställda föreläsningar en risk för att arbetet med kompetenshöjande insatser av samhällets myndigheter riskerar att stanna av.

För att reducera de konsekvenser som inställda föreläsningar inneburit har sex av kvinnojourerna digitaliserat sin informationsspridning och opinionsbildning. Digitaliseringen har inneburit att nästintill samtliga föreläsningar har utförts via olika videomötesprogram. Majoriteten av kvinnojourerna bekräftar att denna digitalisering av föreläsningar fungerar bra under omständigheterna. Ett par av kvinnojourerna uppger att de tror att digitaliseringen av föreläsningarna har inneburit att de får möjlighet att nå ut till fler, då det underlättar för folk att delta på ett sätt som tidigare inte varit möjligt. En annan kvinnojour uppger samtidigt att de ser problem med digitala föreläsningar och därför nekat samtliga förfrågningar. Intervjupersonen berättar:

Jag tror inte jag har gjort en föreläsning sen pandemin tog fart. Jag har fått många förfrågningar om att göra det på samma sätt som vi gör nu. Det har jag tackat nej till alltid. Jag kan inte föreläsa och ha dem i en tv-låda, liksom. /.../ Min kunskap ska delas in real life och så ska den höras och kunna bemötas och ifrågasättas och redas ut. (Intervjuperson 7)

Detta betyder att digitala föreläsningar kan innebära begränsade möjligheter till att öppna upp för diskussion och på så vis kunna redas ut. En annan kvinnojour beskriver detta problem med skepticism gentemot det generella upplägget som föreläsningar ofta innebär:

Jag tror ju mer på samtal, möten - Vad har ni för erfarenheter?, Hur tänker ni?, Hur kan man göra? Hur kan de möta värderingar och sånt där i samhället?, Vad kan jag göra om jag träffar på...? Saker och ting som är vardagsnära samtal vill jag liksom främja, och...ja, så det har ju påverkats, att vi har inte liksom kommit igång [...] (Intervjuperson 4)

Att digitala föreläsningar, samtal och möten just nu är det enda som är genomförbart, kan alltså innebära försvårande av att främja vardagsnära samtal och kan på så sätt innebära reducerad informationsspridning. Flertalet av deltagande kvinnojoursanställda uppger att det är skillnad på fysiska och digitala föreläsningar eller samtal. Många kvinnojourer uppger, liksom intervjuperson 8, att: “[...] det är ju någonting att mötas på plats, att få träffas” men utvecklar inte resonemanget vidare.

Sex av kvinnojourerna uppger att de utvidgat sitt användande av sociala medier som en reaktion på pandemins sätt att försvåra informationsspridningen. Vissa kvinnojourer har i samband med pandemin valt att börja med konton på sociala medier medan andra har utvidgat sina redan befintliga konton. I samband med pandemin har kvinnojourer därför medvetet lagt mer resurser på marknadsföring för att bli mer synliga och därigenom nå ut till fler personer med kunskap om mäns våld mot kvinnor. Att digital marknadsföring är ett alltmer utbrett fenomen är i enlighet med Weick & Quinn (1999) en del av en kontinuerlig förändring. Att sociala medier får en större roll inom kvinnojurens opinionsbildning kan ses som en del av en långsiktig och hållbar process där organisationen initierar en aktiv anpassning till det moderna samhällets förändringar. Denna anpassning är ständig och är därför en del av en kontinuerlig organisatorisk förändring. Den utökade användningen av sociala medier kan enligt två av kvinnojourerna också vara en av anledningarna till det ökade trycket på samtalsmottagningen och problematiserar därför det eventuella ställningstagandet om att ökningen av stödsamtal enbart beror på pandemin:

[...] det [opinionsbildningen] har varit vår egen utvecklingsväg lokalt, och den har vi börjat med och kan vara en bidragande orsak till att vi har ökat tryck, för att vi syns och hörs mer. Vi har etablerat oss på sociala medier i höstas. Men ju mer vi syns och hörs, ju mer hör folk av sig [...] (Intervjuperson 3).

Trots att många av kvinnojourerna är enade om att ökat användande av sociala medier kan leda till att man når ut till fler, önskar ett par kvinnojourer att betona begränsningar i vilka man når ut till. En kvinnojour uppger att föreläsningar på skolor kan innebära att nyfikna elever som inte följer juren på sociala medier kan vilja ställa frågor och komma fram och prata. Denna målgrupp går inte att nå ut till på samma sätt som förut. Samma kvinnojour menar att en annan målgrupp som är svår att nå ut till är nyanlända kvinnor. Intervjupersonen uppger att de riktat sin informationsspridning till kvinnor som nyligen anlånt till Sverige för att upplysa om vilka rättigheter man har i form av att få stöd som våldsutsatt: "Den gruppen når vi kanske inte heller ut till på samma sätt via sociala medier" (Intervjuperson 5).

Att informationsspridning utvidgats på samtliga sociala kanaler menar flera kvinnojourer är en reaktion på coronapandemin. De deltagande kvinnojourerna ser positivt på att pandemin indirekt initierat en ökad medierapportering och att mäns våld mot kvinnor problematiseras än mer nu. Flera av kvinnojourerna nämner nyhetsrapporteringen om att fem kvinnor misstänks ha mördats av män inom loppet av tre veckor (SvD 2021). En av intervjupersonerna markerar därigenom

vikten av sitt eget engagemang i att “reagera på fel” i samhället och på så sätt bilda opinion. I detta arbete, exempelvis skrivandet och publicerandet av debattartiklar, upplever jouren mycket stöd från deras organisation, Unizon. Slutligen betonar ett par av de deltagande kvinnojourerna att de deltagit i olika nationella projekt för att kunna bidra till opinionsbildning trots pandemins försvårande omständigheter. En av kvinnojourerna berättar om sin delaktighet i lanseringen av utbildande filmer om våld, delade på sociala medier i samarbete med Roks.

5.3 Interna organisatoriska förändringar

Under temat “*interna organisatoriska förändringar*”, identifierades två subteman: intern omorganisering och volontärverksamhet. Intern omorganisering omfattar coronapandemins påverkan på kvinnojourers arbetsgrupper genom bland annat arbete hemifrån, högre arbetsbelastning, omorganisering av yrkesroller, utökade anställningar, samt generellt ökade restriktioner på kontoret. Det andra subtemat omfattar hur coronapandemin påverkat kvinnojourernas volontärverksamhet och vad detta kan få för konsekvenser för såväl anställda som stödsökande kvinnor.

5.3.1 Intern omorganisering

Majoriteten av kvinnojourer uppger att arbetet hemifrån har utökats under pandemin. I en intervju benämns problematiken att ta sig till jourens kontor med kollektivtrafiken och menar att arbetstiderna har behövt anpassas efter att undvika rusningstid. Ett par av jourerna arbetade hemifrån ett tag för att senare gå tillbaka till arbete på kontoret, medan andra kvinnojourer fortfarande sköter majoriteten av, eller allt, arbete hemifrån. På somliga kvinnojourer är det bara en viss del av personalen som befinner sig på kontoret medan resten av de anställda eller ideellt engagerade arbetar hemifrån. Detta har i sin tur inneburit att arbetsplatsträffar skett digitalt, samt att de möten som fortfarande sker fysiskt har skurits ned till färre personer. Några kvinnojourer uppger även att de under pandemins gång tvingats halvera arbetsgruppen genom att turas om att jobba hemifrån respektive på kontoret. En kvinnojour har fortfarande detta upplägg och beskriver det följande:

Sen jobbar vi ju i team, så när halva gruppen är inne är halva gruppen hemma för att inte riskera att alla skulle bli sjuka samtidigt och det gör ju också något med arbetsgruppen, och kanske att information riskerar att komma bort för att man inte träffas på samma sätt

som vanligt. Man har inte samma diskussioner även fast man träffas digitalt. Korridorssnacken och lunchdiskussionerna händer ju inte i samma utsträckning som i vanliga fall. (Intervjuperson 5)

Pandemin har på så sätt begränsat kommunikationen mellan de anställda på det sättet att det blivit svårare att förmedla information för att alla ska hållas uppdaterade. Denna halvering av arbetsgruppen har minskat risken för att samtliga anställda ska bli sjuka samtidigt och på så sätt säkerställa att kvinnor får stöd under pandemin. En annan kvinnojour som anammat samma uppdelning av arbetsgruppen uppger att de med hjälp av bidrag kunnat uppdatera deras digitala utrustning i form av laptops för att möjliggöra arbete från hemmet. Samma kvinnojour bekräftar att informationsutbytet jourarbetarna sinsemellan blivit begränsat. Kvinnojouren bekräftar även att den begränsade kommunikationen och därmed förlorad information, blev påfrestande organisatoriskt. Detta går att förstås utifrån episodisk förändring inom interventionsteorin, vilken innebär att organisationen tvingas avvika från ett tidigare balanserat läge och kan innebära stora förändringar för, inte enbart arbetssättet, utan även arbetsmiljön (Weick & Quinn 1999). En episodisk förändring är ofta pådriven av externa omständigheter vilket i detta fall innebär smittorisken av Covid-19. Förändringen sker också under en begränsad tidsperiod vilket går att koppla till en av kvinnojournerna som uppger att de valt att återgå till det ursprungliga arbetssättet efter att ha övervägt för- och nackdelar med hemarbete.

Trots att vissa kvinnojourer till viss grad återgått till att arbeta alla tillsammans på kontoret bekräftar intervjupersonerna att restriktionerna kring smittspridning av corona tas på stort allvar. Lokalerna är rymliga, det är få som arbetar på kontoret och alla håller avstånd till varandra. Alla kvinnojourer uppger även att de är noga med att ta förkylningssymptom på allvar och vissa testar sig därför ofta med hjälp av självtester. Vid uppvisade symptom arbetar den anställda hemifrån och i samband med detta ökar arbetsbördan något för de som befinner sig på kontoret. En högre arbetsbelastning kopplat till corona kan med andra ord ha flera anledningar, bland annat det ökade trycket på kvinnojournerna men också halveringen av arbetsgruppen, samt den ökade säkerheten gällande symptom av Covid-19. En kvinnojour uppger att de jobbar efter ett kvalitetskriterium som innefattar att varje stödsökande ska kunna boka in ett stödsamtal inom en vecka från första kontakttillfälle. Jouren menar att detta i nuläget är hanterbart men att arbetsbelastningen kan bli för hög om antalet stödsökande fortsätter öka i denna takt. Kvinnojouren uttrycker problemet:

Vi är otroligt stolta över att vi lyckas med det [kvalitetskriteriet] men det kan bli svårt att hålla framåt och då kommer det att drabba kvinnorna, att de inte får komma utan väntetid, utan att det dröjer /.../ Så skulle det vara så att - absolut du får komma om tre veckor - då har vi kanske tappat dem och där vill vi inte hamna. (Intervjuperson 3)

Att det ökade trycket på kvinnojourerna fortsätter stiga riskerar alltså att få konsekvenser, både avseende kvinnojoursanställdas arbetsbelastning och kvinnors möjlighet att snabbt bli erbjudna stöd i samma utsträckning. Samtidigt menar två kvinnojourer att arbetsbelastningen snarare upplevts lägre på grund av den låga beläggningen på de skyddade boendena. Detta har istället genererat mer tid till organisationen att få en översiktsbild av kvinnojourens alla delar. En jour berättar: "Man har kunnat ta ett helhetsbegrepp som känns väldigt positivt tycker jag...vad vi behöver och vad som fungerar mer eller mindre... [jag] tycker jag har fått en bra känsla och en bra koll på läget /.../ Men nu är vi ju redo att springa." (Intervjuperson 4). Att jourens anställda uppnår ett helhetsperspektiv över sin verksamhet och på så sätt ser möjliga framtida förändringar går att koppla till infrysningsfasen i Weick & Quinns (1999) teori om kontinuerlig förändring. Infrysningsfasen innebär enligt teorin att verksamheten besitter ett tydligt helhetsperspektiv av deras nuvarande arbetssätt och rutiner vilket möjliggör att verksamheten fortsättningsvis kan planera möjliga förändringar för att åstadkomma ett långsiktigt arbete. Interventionsteorin menar samtidigt att denna kontinuerliga förändring är ständigt pågående, vilket inte framgår i studiens intervjuer. Snarare menar kvinnojouren att de fått möjlighet att göra detta när de väl fått tid till det, som följd av den låga beläggningen på det skyddade boendet. Fenomenet kan därför enbart förstås delvis med hjälp av teorin om kontinuerlig förändring.

I nästintill alla intervjuer uppger intervjupersonerna att viss form av omorganisering av arbetsgruppen har gjorts till följd av coronapandemin. Dessa omorganiseringar innefattar både utökad anställning och omfördelning av yrkesroller och yrkesuppgifter för de redan anställda på jouren. Ett par av kvinnojourerna har tillsatt en kommunikatör, bland annat för "[...] att höras i bruset av allt annat." (Intervjuperson 8). Utöver nyanställd kommunikatör har kvinnojouren anställt en tredje kurator på jouren, då de tidigare var två. På så vis har jouren anställt fler för att utöka sin digitala marknadsföring och kapacitet i att erbjuda stöd. På en annan jour har man istället valt att omorganisera uppgifterna och utökat med en projektanställning för att de var i behov av större bemanning i samtalsmottagningen. Detta på grund av det ökade trycket, som möjligtvis är en konsekvens av coronapandemins framfart. Utifrån interventionsteorin (Weick & Quinn 1999)

går detta att till viss del förstås som en del av en kontinuerlig förändring då den inte har något definitivt slut. Att roller omorganiseras, tillsätts samt avsätts är en del av en ständigt pågående process för att balansera kvinnojurens verksamhet efter hur stor bemanning som krävs på varje uppgift.

5.3.2 Volontärverksamhet

Kvinnjurens verksamhet bygger också på volontärarbete. Volontärerna arbetar med allt från pappersarbete, på stödlinjerna, i opinionsbildningen och på det skyddade boendet. I intervjuerna framkommer det att även denna del av verksamheten har påverkats till följd av coronapandemin. Vissa av kvinnjurena har upphävt volontärverksamheten helt, medan vissa har begränsat den. En kvinnojour klargör vikten av volontärverksamheten och hur situationen ser ut i dagsläget till följd av pandemin:

[...] Sen har så gott som alla jurer ett gäng ideellt arbetande, volontärer. Det ingår i våran verksamhet. Vår verksamhet är också byggd på den. Att volontärer kommer och hjälper till. Nu har det legat nere under pandemin. Det har påverkats väldigt starkt.
(Intervjuperson 7)

Det framkommer flera olika anledningar till att volontärverksamheten har stagnerat under pandemin. Dels menar en jour att det inte går att rättfärdiga att det kommer flera olika människor till juren eller det skyddade boendet då det utsätter de boende och anställda för ökad smittorisk. Dels menar en annan jour att det inte går att upprätthålla utbildningen för volontärerna eftersom det inte går att träffas i större sällskap. En kvinnojour uppger att de har gjort försök till att utföra volontärutbildningen online men det har också inneburit problem. Detta eftersom det inte gav samma effekt som att utföra den fysiskt men det har även krävt mycket tid och energi att konvertera upplägget till en digital utformning.

Enligt några kvinnojurer är det problematiskt att volontärverksamheten avstannat, medan andra kvinnojurer inte ser detta som ett långsiktigt problem. Å ena sidan riskerar en avstannad volontärverksamhet leda till konsekvenser för anställda på kvinnojurens, för de våldsutsatta kvinnorna på boendet och de som söker stöd via stödlinjerna. För de fast anställda på kvinnojurens kan det innebära en ökad arbetsbörda och för de våldsutsatta kvinnorna kan det innebära minskad möjlighet till maximal hjälp. Den ökade arbetsbördan till följd av stagnerad volontärverksamhet,

har i vissa fall legat till grund för den interna omorganisering som kvinnojourerna genomfört. Som tidigare nämnt är denna process av att omorganisera arbetsroller för att möta det ökade trycket, en del i kvinnojourens försök till att bibehålla vad som inom kontinuerlig förändringsteori kallas för balans och jämvikt (Weick & Quinn 1999). Å andra sidan är flera kvinnojouurer överens om att volontärverksamhetens uppehåll är tillfälligt och många har förhoppningar om att snart kunna starta upp den igen. Kvinnojourerna är säkra på att intresset för volontärverksamheten utifrån är så pass stort att det inte riskerar att försvinna även om den delen av verksamheten ligger nere för tillfället:

[...]Intresset finns hela tiden. Vi får mejl hela tiden från kvinnor som vill. Vi svarar ju alla och välkomnar och förklarar ju att just nu ligger det nere men frågar om vi kan spara dig liksom och det vill ju alla. (Intervjuperson 7).

Enligt en kvinnojour är det mycket möjligt att det ihållande intresset för kvinnojourens volontärarbete även under pandemin, kan vara ett resultat av den ökade medierapporteringen och uppmärksamheten riktad mot mäns våld mot kvinnor.

6. Avslutande diskussion

Sammantaget går det att bemärka kvinnojourens verksamhet som högst viktig i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Under rådande coronapandemi har vikten av kvinnojourens arbete betonats. Studiens syfte är att undersöka hur coronapandemin påverkat och inneburit anpassning för kvinnojourens arbete, samt hur detta i sin tur påverkat våldsutsatta kvinnor. Studien utgår från två formulerade frågeställningar: (1) På vilka sätt har coronapandemin inneburit anpassning och förändring för kvinnojourens arbete? och (2) Hur påverkas våldsutsatta kvinnor av kvinnojourens förändrade arbetssätt?

6.1 Slutsatser

Sju av åtta deltagande kvinnojouurer har upplevt ett ökat tryck av mängden stödsökande på deras stödlinjer till följd av pandemin. Stödsamtalen sker i allt större uträkning via telefon eller videolänk, där den sistnämnda för många kvinnojouurer är en helt ny åtgärd. Vissa kvinnojouurer

har även utvecklat en befintlig eller infört en ny chattfunktion. För att förmå att möta den ökade efterfrågan av stöd har kvinnojourer utökat deras stödsamtalstider. Kvinnojourerna uppger en oro över att isoleringen innebär att de digitala samtalen med kvinnan görs från hennes bostad. Detta innebär färre möjligheter för henne att få ett avbrott från en destruktiv hemmiljö, samtidigt som det kan försvåra för kvinnan att prata öppet om sin situation. Av denna anledning gör kvinnojourerna en övervägning mellan att fortsätta erbjuda fysiska samtal eller inte. Då många kvinnor fortfarande vill ses fysiskt, erbjuder nästintill alla kvinnojourer detta även under coronapandemin. Samtidigt kan telefon- och digitala stödsamtal underlätta för kvinnor under pandemin som bor långt bort från jöuren och öka chansen för kontinuitet i samtalen även om hon är isolerad hemma eller sjuk. Den transteoretiska modellen har i denna uppsats gett en djupare inblick och större förståelse för våldsutsatta kvinnors uppbrotts- och bearbetningsprocesser. Teorin har även hjälpt till att belysa hur kvinnojourernas förändring av stöddlinjerna har bidragit till att fortsatt kunna hjälpa och nå ut till kvinnor i de olika faserna, även under coronapandemin.

Belägningen på kvinnojourernas skyddade boenden minskar gradvis, dock går inte denna förändring att fastställa som ett resultat av coronapandemin. Enade är kvinnojourerna om att tillgängligheten till skyddade boenden är ännu mer viktigt under pandemin. Detta eftersom våldet mot kvinnor har ökat i kombination med kvinnornas möjligheter att flytta till familj eller vänner har begränsats i och med smittorisken. Även om åtgärder tagits för att minska konsekvenser för boendekvinnor, riskerar de att ändå bli mer isolerade då boendeplatser begränsats, gruppevenemang ställts in och därmed riskerar också kommunikationen mellan de boende att minska och ensamheten öka.

Nästintill samtliga kvinnojourer uppger även att de upplevt det vara nödvändigt att anpassa sin informationsspridning och opinionsbildning på grund av coronapandemin. Denna anpassning har till stor del inneburit en digitalisering av föreläsningar, kampanjer och informationsspridning i utbildande syfte samt utökade sociala medier. De flesta kvinnojourerna uppger även att många, ibland samtliga, föreläsningar har ställts in. Inställda föreläsningar oroar många kvinnojourer, då viktig kunskap om mäns våld mot kvinnor och en indirekt chans att nå fler stödsökande går förlorad. Samtidigt menar de flesta som anammat en digital föreläsningsmetod att detta fungerar bra under omständigheterna och dessutom möjliggjort att nå ut till fler. Även den ökade

användningen av sociala medier har bidragit till detta vilket för kvinnorna innebär att det är lättare att kunna hitta kvinnojourer, ta del av deras information och söka hjälp om så behövs.

Kvinnjourerna har med anledning av coronapandemins restriktioner tvingats till flertalet interna omorganiseringar av personal och arbetsuppgifter. Inom denna del av analysen har både episodisk och kontinuerlig förändring (Weick & Quinn 1999) bidragit med större förståelse för de organisatoriska anpassningar som utförts till följd av coronapandemin. Vissa förändringar har varit episodiska då de inneburit drastisk förändring under en begränsad tid, exempelvis att halvera personalstyrkan på kontoret. Andra förändringar har varit kontinuerliga, exempelvis den konstanta omfördelningen av arbetsuppgifter. På vissa kvinnojourer sker största del av arbetet hemifrån vilket kvinnojourerna uppger inneburit svårigheter i kommunikationen anställda sinsemellan. Coronapandemin har också inneburit större arbetsbelastning för de jouranställda och därför har vissa valt att, eller planerar att, utöka sin personalstab. Med anledning av smittorisken av Covid-19 har vissa kvinnojourer valt att pausa eller begränsa sin volontärverksamhet, vilket också riskerar att leda till ökad arbetsbörda. En långsiktig konsekvens av en fortsatt ökad arbetsbelastning är att kvinnor kan behöva vänta längre på samtalsstöd, vilket kan reducera chansen för kvinnor att exempelvis få hjälp att lämna sin förövare.

Sammanfattningsvis går det att konstatera utifrån vår första frågeställning att coronapandemin har inneburit förändring för kvinnojourens arbete då mängden stödsökande har ökat. Coronapandemin har inneburit anpassning för kvinnojourens arbete i och med att samtalsmottagningen har utökats, föreläsningar har digitaliserats eller ställts in, det skyddade boendet har begränsat placeringarna, arbetsgrupp och volontärverksamhet har omorganiserats och sociala medier har utvecklats. Utifrån vår andra frågeställning går det att konstatera att våldsutsatta kvinnor har påverkats av coronapandemin till hög grad och därmed också påverkats av kvinnojourens förändrade arbetssätt till viss grad, innefattande både svårigheter och möjligheter. Å ena sidan kan det vara svårare att öppna upp sig och finna hjälp tidigt i sin uppbrottsprocess. Inställd volontärverksamhet och ökad arbetsbelastning riskerar att leda till minskad möjlighet till stöd. Begränsningar på skyddade boenden kan även leda till att kvinnorna riskerar att inte få alternativt boende och boendekvinnor blir mer ensamma. Å andra sidan innebär det att kvinnorna får fler möjligheter till stödkontakt, de blir inte geografiskt begränsade i möjligheten att söka hjälp, det kan underlätta för kvinnor att fullfölja en samtalsserie och det kan bli säkrare för kvinnor att kunna få stödsamtal hemifrån.

Utvecklade digitala medier möjliggör att nå ut till fler kvinnor vilket ökar kvinnojurens tillgänglighet.

Då majoriteten av kvinnojurena anser att förändringarna av deras arbete fungerat bra kan också samtliga anpassningar antas vara nödvändiga och gynnsamma för att fortsatt nå ut till våldsutsatta kvinnor under de krävande omständigheter som pandemin har inneburit. Därmed verifieras inte Weick & Quinns teori (1999) om att episodisk förändring ses som ett organisatoriskt misslyckande i detta fall. Således kan slutsatsen dras att våldsutsatta kvinnor påverkas av coronapandemin, vilket i sin tur tvingar kvinnojourer till att förändra och anpassa sitt arbetssätt.

6.2 Fortsatt forskning

Denna studie avser att tillföra mer kunskap om coronapandemins effekter på kvinnojourers arbete och vilka konsekvenser som kan följas av detta. Dock krävs det mer forskning om relationen mellan mäns våld mot kvinnor och kvinnojurens arbete under liknande perioder som coronapandemin. Då samhället lever under en pandemi kommer det krävas forskning på efterdyningarna av den. Förslag på sådan forskning är att undersöka hur framtida arbete hemifrån innebär konsekvenser för våldsutsatta kvinnor som fortsättningsvis isoleras, eller som har isolerats med sin förövare. Ett annat ämne som kräver fortsatt och ingående forskning är det som berör socialtjänstens minskade placeringar på ideella kvinnojourer. Forskning kan ge mer kunskap och reda ut om detta också är en effekt av coronapandemin eller om denna problematik härstammar från annat håll. För att besvara sådana forskningsfrågor behöver forskningen vända sig till socialtjänsten och på så sätt ta reda på grunden till deras förändrade placeringsbeslut. Oavsett anledning till socialtjänstens beslut, står faktumet kvar att denna förändring riskerar att äventyra kvinnojourernas verksamheter. Detta hot mot kvinnojourers framtid, är ett hot mot samhällets arbete mot mäns våld mot kvinnor.

7. Källförteckning

Boethius, S. & Åkerström, M. (2020) Revealing hidden realities: disclosing domestic abuse to informal others, *Nordic Journal of Criminology*, Vol. 21 (2), ss. 186 - 202, Doi:

10.1080/2578983X.2020.1787725

Brå (Brottsförebyggande rådet) (2014). *Brott i nära relationer: En nationell kartläggning*.

(Rapport 2014:8) Stockholm: Brottsförebyggande Rådet.

https://www.bra.se/download/18.9eaaede145606cc8651ff/1399015861526/2014_8_Brott_i_nara_relationer.pdf [Hämtad 2020-04-26]

Brå (Brottsförebyggande rådet) (2021). *Kriminalstatistik Anmälda brott 2020. Preliminär statistik*. Stockholm: Brottsförebyggande Rådet.

https://www.bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa703637/1611152277049/Sammanfattning_anmalda_prel_helar_2020.pdf [Hämtad 2021-04-24]

Brå (Brottsförebyggande rådet) (2009:12). *Våld mot kvinnor och män i nära relationer*.

Stockholm: Brottsförebyggande Rådet.

<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2009-05-28-vald-mot-kvinnor-och-man-i-nara-relationer.html> [Hämtad 2021-05-20]

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl. Stockholm: Liber

Burke, J.G., Gielen, A.C., McDonnell, K.A., O'Campo, P. & Maman, S. (2001). The process of ending abuse in intimate relationships: A qualitative exploration of the transtheoretical model, *Violence Against Woman*. Vol. 7 (10), ss. 1144 - 1163. Doi: 10.1177/10778010122183784

Charmaz, K. (2002). Qualitative interviewing and grounded theory analysis. Gubrium, I J.F & Holstein, J.A (red.), *Handbook of interview research: Context & method* (s. 675 - 693). Thousand Oaks, CA: Sage.

De Hoop, T., Desai, S., Siwach, G., Holla, C., Belyakova, Y., Paul, S. & Singh, R. (2020). *Women's groups and COVID-19: Challenges, engagement, and opportunities*. New York: Population Council.

https://knowledgecommons.popcouncil.org/cgi/viewcontent.cgi?article=2109&context=departments_sbsr-pgy [2021-04-15]

Förenta Nationerna, *Declaration on the Elimination of Violence against Women*, 20 December 1993, A/RES/48/104.

<https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/eliminationvaw.pdf>

Heimer, G. Björck, A. Albért, U. & Haraldsdotter, Y. (2019) *Våldsutsatta kvinnor - samhällets ansvar*. Lund: Studentlitteratur.

Hiselius, W. L & Arnfalk, P (2021). When the impossible becomes possible: COVID-19's impact on work and travel patterns in Swedish public agencies. *European Transport Research Review*. Vol. 13 (17). Doi: 10.1186/s12544-021-00471-9.

Hughes, J. (2017). Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelters. *Journal of Interpersonal Violence*. Vol. 35 (15 - 16), ss. 3034–3053. Doi: 10.1177/0886260517707307.

Krisinformation (2021). *Restriktioner och förbud*. <https://www.krisinformation.se/detta-kan-handa/handelser-och-storningar/20192/myndigheterna-om-det-nya-coronaviruset/restriktioner-och-forbud> [Hämtad 2021-05-05]

Lewin, K. (1951). *Field theory in Social Science*. New York: Harper & Row.

Luker, K. (2008). *Salsa dancing into the social sciences: research in an age of info-glut*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

NCK (Nationellt Centrum för Kvinnofrid) (2021). *Kvinnojourernas Verksamhet*. Uppsala: NCK.

<https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/kommunernas-kvinnofridsarbete/kvinnojourernas-verksamhet/#:~:text=Kvinnojournsr%C3%B6relsen%20startade%20i%20mitten%20av,Kvinnohuset%20i%20G%C3%B6teborg>

[Hämtad: 2021-04-20]

NCK (Nationellt Centrum för Kvinnofrid) (2014:1). *Våld och hälsa*. Uppsala: NCK.

[http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/487/nck-rapport-vald-och-halsa-2014-1.pdf#_utma=1.298619254.1616159254.1616159254.1616159254.1&_utmb=1.4.10.1616159254&_utmccn=\(organic\)|utmcmd=organic|utmctr=\(not%20provided\)&_utmc=1&_utmx=-&_utmz=1.1616159254.1.1.utmcsr=google|utmccn=\(organic\)|utmcmd=organic|utmctr=\(not%20provided\)&_utmv=-&_utmz=1.1616159254.1.1.utmcsr=google|utmccn=\(organic\)|utmcmd=organic|utmctr=\(not%20provided\)&_utmk=91925786](http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/487/nck-rapport-vald-och-halsa-2014-1.pdf#_utma=1.298619254.1616159254.1616159254.1616159254.1&_utmb=1.4.10.1616159254&_utmccn=(organic)|utmcmd=organic|utmctr=(not%20provided)&_utmc=1&_utmx=-&_utmz=1.1616159254.1.1.utmcsr=google|utmccn=(organic)|utmcmd=organic|utmctr=(not%20provided)&_utmv=-&_utmz=1.1616159254.1.1.utmcsr=google|utmccn=(organic)|utmcmd=organic|utmctr=(not%20provided)&_utmk=91925786)
[Hämtad 2021-04-21]

Nilsson, G. (2010). Kampen om kvinnohuset. Om splittring som strategi eller eftergift. *RIG-Kulturhistorisk tidskrift*. Vol. 93 (2), ss. 83 - 96.

Rennstam, J. Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: Om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige) (2021a). *Mäns våld mot kvinnor*. <https://www.roks.se/om-roks-roks-stallningstaganden/mans-vald-mot-kvinnor> [Hämtad 2021-04-20]

Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige) (2021b). *Vad är en kvinnojour?*. <https://www.roks.se/kontakta-en-jour/vad-ar-en-kvinnojour> [Hämtad 2021-04-16]

Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige) (2021c). *Hitta en jour*. <https://www.roks.se/hittaenjour> [Hämtad 2021-05-24].

Shurman, L. A. & Rodriguez, C. M. (2006). Cognitive-affective predictors of women's readiness to end domestic violence relationships. *Journal of Interpersonal Violence*. Vol. 21 (11), ss. 1417–1439. Doi:/10.1177/0886260506292993

Socialstyrelsen (2019). *Våld i nära relationer*. <https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/#:~:text=V%C3%A5ld%20i%20n%C3%A4ra%20relationer%20%C3%A4r%20ofta%20ett%20m%C3%B6nster%20av%20handlingar,fysiskt%20och%20psykiskt%20v%C3%A5ld.> [Hämtad 2020-04-14]

SvD (Svenska Dagbladet) (2021). *Fem kvinnomord - på mindre än tre veckor*. <https://www.svd.se/fem-kvinnomord--pa-mindre-an-tre-veckor> [Hämtad 2021-05-19]

SVT (Sveriges Television) (2020). *Ökat tryck på kvinno- och barnjourer när fler är hemma*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/okat-tryck-pa-kvinno-och-barnjourer-nar-fler-ar-hemma>
[Hämtad 2021-05-10]

Unizon (2021a). *Statistik för pandemiåret 2020 - Högt söktryck på Unizons kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer* <https://www.unizonjourer.se/aktuellt/pressmeddelanden/statistik-for-pandemiaret-2020-hogt-soktryck-pa-unizons-kvinnojourer-tjejjourer-och-ungdomsjourer/>
[Hämtad 2021-04-20]

Unizon (2021b). *Våra jourer*. <https://www.unizonjourer.se/om-unizon/vara-jourer/> [Hämtad 2021-04-20]

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
https://lincs.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf [Hämtad 2021-04-12]

Weick, K.E. & Quinn, R.E. (1999). Organizational change and development. *Annual Review of Psychology*. Vol. 50 (1), ss.361 – 386.

Öberg, M., Heimer, G., & Lucas, S. (2021). Lifetime experiences of violence against women and men in Sweden. *Scandinavian Journal of Public Health*. Vol. 49 (3), ss. 301–308. Doi: 10.1177/1403494820945072.

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1 – Informationsbrev

Denna studie genomförs av två studenter vid Lunds universitet. Studien är vår kandidatuppsats på kriminologiprogrammet och utförs under perioden VT21. Detta informationsbrev är tillägnat dig som vill delta i studien. Nedan följer ytterligare information angående studien, samt innebörden av ett deltagande.

Forskningshuvudman för uppsatsen är Lunds universitet.

Deltagandet är frivilligt

Din medverkan i studien är frivillig. Du kan också när som helst avbryta din medverkan. För att avböja deltagande i studien eller avbryta ditt deltagande har du ingen skyldighet att uppge orsak.

Om du önskar att avbryta din medverkan kan du meddela detta i samband med intervjun eller kontakta någon av forskarna (se kontaktinformation nedan). Vid avbrytande av medverkan kommer dina personuppgifter, samt redan insamlat material att raderas och inte användas i studien.

Varför är ditt deltagande i studien viktigt?

I enlighet med ökad anmälningsstatistik om misshandelsbrott mot kvinnor av deras partner, samt rapportering om ökat tryck på landets kvinnojourer under coronapandemin, strävar denna undersökning att belysa vikten av kvinnojourernas arbete gällande mäns våld mot kvinnor.

Denna undersökning riktar sig specifikt mot kvinnojourens arbete under coronapandemin. Genom att undersöka kvinnojourens arbete under coronapandemin tydliggörs kvinnojourernas resurser och kapacitet i förhållande till antalet behövande. På så sätt kan studiens resultat fungera förberedande för framtida situationer av liknande karaktär, samt utvecklande för kvinnojourer, myndigheter och samhällets förebyggande arbete gällande mäns våld mot kvinnor.

Hur går undersökningen till?

På grund av rådande försvårande omständigheter kommer intervjun att hållas digitalt, företrädesvis med videomötesprogrammet Zoom. Om du som deltagare föredrar ett annat program för videomöten måste detta uppges tidigt under kontakten med forskarna. Under

intervjun kommer båda forskarna att delta men för att förenkla samtalet är den ena forskaren intervjuledare och den andre närvarar för att föra anteckningar, observerar och eventuellt ställa följdfrågor. Intervjun förväntas att pågå cirka 45 minuter.

Möjliga följder och risker med att delta i studien:

Utöver din rättighet att avbryta eller avböja intervjun, ges du också möjlighet att när som helst pausa och återuppta intervjun vid ett annat tillfälle. Din komfort och trygghet är av största vikt för oss, därför önskar vi att du säger till eller kontaktar oss om någonting skulle kännas fel. Vår främsta prioritet är att du som deltagare ska känna förtroende för oss som forskare.

Vad händer med mina uppgifter och intervjusvar?

Dina personuppgifter och svar kommer att hanteras konfidentiellt och kommer endast vara tillgängligt för oss två forskare, samt delvis för handledaren för studien. I den färdigställda studien kommer dina personuppgifter inte att nämnas. Studien kommer använda pseudonymer och på så sätt kan dina svar inte anknytas till dig. Enligt nyttjandekravet används dina svar endast till denna specifika studie och i samband med avslutad studie kommer dina personuppgifter och svar att raderas.

Hur får jag information om resultatet av studien?

Det är upp till dig som deltagare i studien att själv välja om du önskar att ta del av undersökningens resultat eller inte. När studien är klar kommer den att publiceras på LUP, Lunds universitets databas för studentpublikationer. Denna portal är öppen för alla och du har likaså möjlighet att ladda ned studien för eget bruk. För att få tillgång till dina intervjusvar (både ljudfil och färdig transkribering) kan du kontakta någon av forskarna. Du kan då också välja hur du vill att dessa dokument skickas till dig.

Forskare och kontaktuppgifter:

Cayenne Westholm

ca5155we-s@student.lu.se

070– XXX XX XX

Alicia Hillman

al6122hi-s@student.lu.se

076 – XXX XX XX

Uppsatshandledare:

Anders Hylmö

anders.hylmo@fek.lu.se

8.2 Bilaga 2 - Intervjuguide pilotintervju

Information:

- Är det okej för dig om vi spelar in intervjun? Detta är för att vi ska kunna transkribera och citera dig korrekt.
  - Transkriberingarna och ljudfilerna kommer att raderas efter avslutad studie.
- Informera om anonymitet och frivillighet. Du får avbryta eller pausa intervjun när du vill.
- Det här är en kandidatuppsats och intervjun kommer endast att användas till denna studie.
- Informera om vart uppsatsen kommer att publiceras (LUP).
  - Förfrågan om att mejla intervjupersonen uppsatsen.
  - Förfrågan om intervjupersonen vill ha tillgång till inspelning eller transkribering.
- Muntligt samtycke.

Vilka vi är, vad vi undersöker och varför:

- Studenter på kriminologiprogrammet vid Lunds Universitet.
- Vi undersöker hur coronapandemin har påverkat ert arbete och om detta i sin tur påverkar/drabbar de kvinnor ni hjälper och stöter på i ert arbete.
- Vi vill få kvinnojoursanställdas perspektiv eftersom ni är en väldigt stor del av arbetet mot mäns våld mot kvinnor, samt att ni har en unik inblick i kvinnornas livssituation och erfarenheter.

Bakgrund om intervjupersonen:

- Vill du berätta lite om dig själv i relation till kvinnojurens arbete?
  - Vad har du för arbetslivserfarenhet? Specifik yrkesroll?
  - Utbildning.
- Vad är kvinnojouren för verksamhet?
  - Hur arbetar ni här i ert team?
  - På vilka sätt hjälper kvinnojouren till i arbetet mot våld i nära relation enligt dig?
- Hur många söker hjälp hos er?

Kvinnojurens arbete:

- Har ditt arbete förändrats under coronapandemin?
  - Hur/på vilket sätt har arbetet förändrats?
    - Exempel på detta?
  - Hur märker du av förändringen?
    - Exempel på detta?
  - Hur påverkas du av förändringen?
    - Exempel på detta?

Har ni märkt av en förändring av antalet personer som söker till er under coronapandemin?

Tror du att kvinnojurens arbete i stort har förändrats under coronapandemin?

- Hur tror du att det har förändrats?

Effekter av kvinnojurens arbete:

- Finns det några risker eller konsekvenser med kvinnojurens förändrade arbetsätt?
- Vilka konsekvenser tror du att corona generellt har fått på mäns våld mot kvinnor?
  - Till vilken grad påverkas de kvinnor ni hjälper av ett förändrat arbetsätt hos kvinnojuren?
  - Finns det några konsekvenser för kvinnorna på lång sikt?
- Hur tror du att situationen kommer att se ut efter coronapandemin är över?
  - Går det att se tendenser av detta redan nu?

Avslutande:

- Är det någonting vi inte har frågat om som du skulle vilja lägga till eller betona?
- Har du några frågor till oss?
- Har den andra forskaren några frågor?

- Tack så hemskt mycket för att du har tagit dig tiden att delta i vår studie.
- Om du kommer på någon fråga eller funderingar är det bara att höra av dig till oss. Våra kontaktuppgifter finns i informationsbrevet som du fått på mejl.

8.3 Bilaga 3 – Intervjuguide

Vilka vi är, vad vi undersöker och varför:

- Studenter på kriminologiprogrammet vid Lunds Universitet. Denna studie utgörs av vår c-uppsats.
- Vi undersöker hur coronapandemin har påverkat ert arbete och hur detta i sin tur påverkar/drabbar de kvinnor ni hjälper och stöter på i ert arbete.
- Vi vill få kvinnojoursanställdas perspektiv eftersom ni är en väldigt stor del av arbetet mot mäns våld mot kvinnor, samt att ni har en unik inblick i kvinnornas livssituation och erfarenheter.
- Har du några frågor om studiens syfte eller om oss intervjuare?

Information:

- Är det okej för dig om vi spelar in intervjun? Detta är för att vi ska kunna transkribera och citera dig korrekt.
  - Transkriberingarna och ljudfilerna kommer att raderas efter avslutad studie.
- Anonymitet och frivillighet, du får avbryta eller pausa när du vill.
- Intervjun och ditt material kommer endast att användas till denna studie.
- Informera om vart uppsatsen kommer att publiceras (LUP).
  - Förfrågan om att mejla intervjupersonen uppsatsen.
  - Förfrågan om intervjupersonen vill ha tillgång till inspelning eller transkribering.
- Muntligt samtycke.

Bakgrund om intervjupersonen:

- Vill du berätta lite om dig själv i relation till kvinnojurens arbete?
- Vad är kvinnojouren för verksamhet?
- Hur arbetar ni på er kvinnojour?

Kvinnojurens arbete:

- Har ditt arbete förändrats under coronapandemin och hur märker du av det i såfall?
- Har ni märkt av en förändring av antalet personer som söker till er under corona pandemin?

- Tror du att kvinnojourers arbete i stort har förändrats under Coronapandemin?

Effekter av kvinnojurens arbete:

- Finns det några risker eller effekter med kvinnojurens förändrade arbetssätt?
- Vilka konsekvenser tror du att corona generellt har fått på mäns våld mot kvinnor?
- Hur tror du att situationen kommer att se ut efter coronapandemin är över?

Avslutande:

- Är det någonting vi inte har frågat om som du skulle vilja lägga till eller betona?
- Har du några frågor till oss?
- Har den andra forskaren (utöver intervjuledaren) någon fråga till intervjupersonen?

- Tack så hemskt mycket för att du har tagit dig tiden att delta i vår studie
- Om du kommer på någon fråga eller funderingar är det bara att höra av dig till oss. Våra kontaktuppgifter finns i informationsbrevet som du fått på mejl.